

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ**

Факультет урбаністики та просторового планування

Допущено до захисту:
завідувач кафедри права та
публічного управління,
д. ю. н.

_____ В. В. Нікітін

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності

281 “Публічне управління та адміністрування” на тему:

**“ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ
МІНІСТЕРСТВА РОЗВИТКУ ГРОМАД ТА ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ ЯК
СУБ’ЄКТА УПРАВЛІННЯ МІСТОБУДІВНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ”**

Виконала:
студентка групи ПУАм-24
Омельчук Ангеліна Павлівна

Керівник:
професор кафедри права та
публічного управління,
д. держ. упр., проф.

_____ С. О. Андреев

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ МІСТОБУДІВНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ.....	7
1.1. Містобудівна діяльність (містобудування) як об’єкт державного та публічного управління.....	7
1.2. Основні принципи управління містобудівною діяльністю.....	12
1.3. Роль державних органів у регулюванні містобудівної діяльності	16
Висновки до першого розділу	23
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ МІНІСТЕРСТВА РОЗВИТКУ ГРОМАД ТА ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ	24
2.1. Історичні аспекти формування центрального органу виконавчої влади, відповідального за формування державної політики у галузі містобудування...24	
2.2. Місце Мінрозвитку у системі органів виконавчої влади, мета діяльності та основні завдання	28
2.3. Компетенція Мінрозвитку, його функцій та повноважень	33
2.4. Організаційна структура Мінрозвитку та інші організаційні засади його діяльності	37
Висновки до другого розділу	45
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИХ ЗАСАД ДІЯЛЬНОСТІ МІНІСТЕРСТВА РОЗВИТКУ ГРОМАД ТА ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ	47
3.1. Концептуальні напрями реформи інститутів публічного управління у царині містобудування України	47
3.2. Шляхи підвищення якості правового регулювання діяльності Мінрозвитку	52
3.3. Заходи щодо оптимізації компетенції та структури Мінрозвитку, механізмів його взаємодії з іншими суб’єктами	57

	3
Висновки до третього розділу	61
ВИСНОВКИ	62
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	66
ДОДАТКИ	75

ВСТУП

Актуальність теми. Воєнні загрози та інші надзвичайні ситуації, зумовлені збройною агресією росії проти України, зумовлюють гостру необхідність першочергового вирішення проблем життєзабезпечення населених пунктів, зокрема великих міст, а також вирішення завдань щодо захисту цивільного населення, об'єктів промислової та цивільної інфраструктури від відповідних загроз.

У зв'язку з тим, що Міністерство розвитку громад та територій України (Мінрозвитку) є центральним органом виконавчої влади (ЦОВВ), який на загальнодержавному рівні розв'язує завдання у сфері містобудівної діяльності, а також в інших напрямках державно-управлінської діяльності, пов'язаних із відновленням регіонів, територій та інфраструктури, що постраждали внаслідок збройної агресії, дослідження організаційно-правових засад функціонування згаданого Міністерства є актуальним як з теоретичного, так і практичного погляду.

Актуальність обраної теми кваліфікаційної роботи підтверджується й таким аргументом, що у вітчизняній та зарубіжній науковій літературі з питань державного та публічного управління відповідна тематика не отримала належної уваги. Окремі питання, які перебувають у сфері компетенції Мінрозвитку, досліджувалися такими вченими В. Химчаком [69], М. Скибою [78], В. Загорським [13], С. Шульцом [19] у контексті розгляду проблематики сталого розвитку.

Метою роботи є дослідження організаційно-правових засад функціонування Міністерства розвитку громад та територій України (далі – Мінрозвиток) та науково-практичне обґрунтування пропозицій щодо їхнього удосконалення.

Для досягнення поставленої мети було визначено такі *завдання дослідження*:

1. Охарактеризувати теоретичні засади містобудівної діяльності як специфічного об'єкта державного та публічного управління;
2. Проаналізувати нормативно-правову базу з питань діяльності Міністерства розвитку громад та територій України та виокремити її недоліки;
3. Висвітлити історичні аспекти формування Мінрозвитку як центрального органу виконавчої влади, відповідального за забезпечення формування державної політики у галузі містобудування;
4. Розглянути організаційну структуру Мінрозвитку, визначити її слабкі місця та подати пропозиції з оптимізації;
5. Обґрунтувати шляхи удосконалення організаційно-правових засад діяльності Мінрозвитку як суб'єкта управління містобудівною діяльністю.

Об'єкт дослідження – державне управління у сфері містобудівної діяльності (містобудування).

Предмет дослідження – організаційно-правові засади функціонування Міністерства розвитку громад та територій України як суб'єкта управління містобудівною діяльністю.

Методи дослідження. У ході виконання кваліфікаційної роботи використовувалися такі методи: аналіз літературних джерел; єдності історичного та логічного; аналізу та синтезу; методи оцінки і прогнозування; систематизації; індукції. Інформаційною базою дослідження є вітчизняні та зарубіжні наукові публікації, нормативно-правові акти, аналітичні й статистичні дані, звіти Мінрозвитку.

У *першому розділі* розглянуто містобудівну діяльність (містобудування) як об'єкт державного та публічного управління; основні принципи управління містобудівною діяльністю, а також роль державних органів у регулюванні містобудівної діяльності. Серед іншого, у розділі запропоновано авторське визначення терміну “державне управління у сфері містобудівної діяльності”.

Другий розділ кваліфікаційної роботи присвячено аналізу організаційно-правових засад функціонування Мінрозвитку, зокрема його основних завдань, функцій та повноважень, організаційної структури

Мінрозвитку та інших організаційних засад його діяльності. Виокремлено певні проблемні місця та недоліки у відповідних компонентах статусу зазначеного Міністерства.

У *третьому розділі* обґрунтовано напрями вдосконалення організаційно-правових засад діяльності Мінрозвитку, в тому числі шляхи підвищення якості правового регулювання діяльності, а також заходи з оптимізації компетенції та організаційної структури відповідного центрального органу державної виконавчої влади.

Практичне значення одержаних результатів. Отримані у кваліфікаційній роботі результати можуть бути використані для удосконалення чинної нормативно-правової бази з питань містобудівної діяльності України, передусім у частині оптимізації завдань, функцій, повноважень та організаційних засад діяльності Мінрозвитку. Крім цього, практичне значення даної кваліфікаційної роботи полягає в узагальненні, аналізі та синтезі різних організаційно-правових аспектів функціонування вказаного Міністерства, що може бути корисним для використання в освітній діяльності закладами вищої освіти у процесі підготовки фахівців з публічного управління та адміністрування, права, менеджменту, політології для галузі містобудівної діяльності.

Апробація результатів роботи і публікації. Окремі результати кваліфікаційної роботи пройшли апробацію шляхом публікації тез доповіді “Особливості статусу Міністерства розвитку громад та територій України як полі функціонального суб’єкта державного управління” на Міжнародній науково-практичній конференції “Буд-Майстер-Клас-2025”, що відбулась у Київському національному університеті будівництва і архітектури 26-28.11.2025 [2].

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ МІСТОБУДІВНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

1.1. Містобудівна діяльність (містобудування) як об'єкт державного та публічного управління

Містобудування є найважливішою сферою державного та громадського управління, оскільки воно спрямовує розвиток територій та/або раціональне використання земельних ресурсів, створює умови для сталого економічного, соціального та екологічного розвитку. Крім того, ефективне містобудування веде до створення комфортного середовища для проживання населення, розвитку інфраструктури, збереження історико-культурної спадщини, інвестиційної привабливості регіонів.

Функції державного управління у сфері містобудування полягають у формуванні законодавчої бази, розробці стратегічних планів, контролі за їх виконанням, а також забезпеченні балансу між інтересами держави, бізнесу та громад. Механізм громадського моніторингу та участі є дуже важливим у цьому процесі, оскільки він забезпечує шлях, через який потреби та очікування населення можуть бути доведені до прийняття управлінських рішень.

У теперішній ситуації, особливо у зв'язку зі швидким зростанням міста, зміною клімату, розвитком технологій і зміною людей, міське планування потребує нових способів обробки та впровадження розумних виправлень. Це вимагає глибокого вивчення поточних систем управління та допомоги громадянам у сфері проєктування міста, щоб дізнатися, наскільки добре вони працюють і як їх покращити.

Досліджувана тема є актуальною не лише для національної політики, а й на світовому рівні, оскільки містобудівне та територіальне планування є одним із головних напрямків у програмах сталого розвитку. Тому в даній магістерській

роботі буде висвітлено поглиблений аналіз засад, механізмів та перспектив управління містобудуванням для визначення найкращих шляхів його розвитку та вдосконалення.

Теорія містобудування – це сфера наукової діяльності, у якій досліджуються закономірності формування і функціонування, розвитку містобудівних утворень, розробляються принципи і критерії прийняття проєктних рішень, розробляються теорії проєктної діяльності [10].

Містобудування (містобудівна діяльність) – це цілеспрямована діяльність державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, громадян, об'єднань громадян по створенню та підтриманню повноцінного життєвого середовища, яка включає прогнозування розвитку населених пунктів і територій, планування, забудову та інше використання територій, проектування, будівництво об'єктів містобудування, спорудження інших об'єктів, реконструкцію історичних населених пунктів при збереженні традиційного характеру середовища, реставрацію та реабілітацію об'єктів культурної спадщини, створення інженерної та транспортної інфраструктури [43].

Містобудування – галузь соціальної, економічної та архітектурно-будівельної діяльності, метою якої є створення повноцінного життєвого середовища для праці, побуту і відпочинку міського населення, забезпечення охорони довкілля, раціонального природокористування та збереження культурної спадщини. Містобудування спрямовано на прогнозування розвитку, проектування і забудову міських поселень на основі досягнень науково-технічного прогресу (НТП), з урахуванням сучасних соціально-економічних, санітарно-гігієнічних і архітектурно-планувальних вимог. Соціальні основи містобудування в Україні закладено на початку 1930-х рр. [25].

Містобудування, проектування та регулювання використання простору, що зосереджується на фізичній формі, економічних функціях та соціальних впливах міського середовища, а також на розташуванні різних видів діяльності

в ньому. Оскільки містобудування спирається на інженерні, архітектурні та соціально-політичні проблеми, воно є одночасно і технічною професією, і діяльністю, що передбачає політичну волю та участь громадськості, і академічною дисципліною [63].

Міське планування – це, по суті, міждисциплінарна діяльність, в якій, окрім містобудівників, можуть брати участь соціологи, історики, економісти, географи. До цього процесу також залучаються місцеві органи влади, незалежно від того, чи є вони державними, приватними компаніями або міжнародними організаціями. У поєднанні з урядом містобудування може створити документ, який містить усі засади та правила розвитку певного регіону - так званий майстер-план [64].

Міське планування – це спеціальна дисципліна, яка зосереджується на плануванні та управлінні просторовим розвитком на муніципальному рівні. Визначальним аспектом є орієнтація на майбутнє. Воно охоплює всі види діяльності з перспективного регулювання та управління розвитком забудованого середовища як міських, так і сільських територій та їхніх підпросторів [72].

Державне управління – діяльність держави (органів державної влади), спрямована на створення умов для як найповнішої реалізації функцій держави, основних прав і свобод громадян, узгодження різноманітних груп інтересів у суспільстві та між державою і суспільством, забезпечення суспільного розвитку відповідними ресурсами [11].

Державне управління — виконавчо-розпорядча діяльність державних органів. Полягає в організуючому впливі на сусп. відносини в екон., соц.-культур. і адм.-політ. галузях шляхом застосування держ.-влад. повноважень. Державне управління, якому властиві всі основні ознаки виконавчої влади, спрямоване на виконання законів та ін. правових актів; пов'язане з використанням методів нормотворення й розпорядливості; має підзаконний характер; передбачає можливість судового захисту громадянами своїх прав і свобод у разі їх порушення органами та посадовими особами виконавчої влади [6].

Об'єктом містобудування є планувальна організація території, система розселення, система взаємопов'язаного комплексного розміщення основних об'єктів промисловості, транспорту, інженерної та соціальної інфраструктури, функціональне зонування території України, її частин (груп областей), території Автономної Республіки Крим, областей, адміністративних районів, територій територіальних громад, населених пунктів, їх частин [48].

Об'єктами будівництва є будинки, будівлі, споруди будь-якого призначення, їх комплекси та частини, лінійні об'єкти інженерно-транспортної інфраструктури (крім трубопроводів внутрішньогосподарських меліоративних систем) [48].

Суб'єктами містобудування є органи виконавчої влади, Верховна Рада Автономної Республіки Крим, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування, фізичні та юридичні особи [48].

Управління у сфері містобудівної діяльності здійснюється Верховною Радою України, Кабінетом Міністрів України, Верховною Радою Автономної Республіки Крим, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері містобудування, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері містобудування, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду, органами державного архітектурно-будівельного контролю, іншими уповноваженими органами містобудування та архітектури, місцевими державними адміністраціями, органами місцевого самоврядування [48].

Планування міст на рівні держави повинно бути в гармонії з рівномірним економічним зростанням, соціальною справедливістю та охороною довкілля. Воно повинно базуватися на принципах прозорості, участі суспільства, інтеграції новітніх технологій і стійкості. Мета – створити гармонійне середовище з урахуванням інтересів громадян, бізнесу та влади для

комфортного життя та постійного економічного зростання сучасного суспільства.

Проаналізувавши визначення в законодавчих актах, наукових працях та довідниках, варто підкреслити, що державне регулювання містобудівної діяльності є ключовим інструментом управління, спрямованим на забезпечення результативної взаємодії державних структур, місцевих органів влади, громадських об'єднань та інших зацікавлених сторін для збалансованого, зручного міського простору.

Термін “державне управління в містобудівній діяльності” не визначений у вітчизняних нормативно-правових та наукових джерелах, що спричиняє правову невизначеність, перешкоджає реалізації будівельних проектів та обмежує можливості включення політики містобудування до загальної стратегії державного розвитку. Впровадження терміну «державне управління в містобудуванні» стане поворотним моментом у створенні єдиного підходу до регулювання містобудування на державному рівні. Це забезпечить чіткі правила, посилить співпрацю зацікавлених сторін, а також сприятиме більш ефективній реалізації принципів збалансованого територіального розвитку.

З огляду на стратегічну важливість містобудування, яке є одним з основних функціональних напрямів державно-управлінської діяльності у сфері просторового розвитку, доцільно уточнити зміст поняття “державне управління у сфері містобудівної діяльності”. Отже, **державне управління у сфері містобудівної діяльності**, на нашу думку, являє собою систему органів державної влади, органів місцевого самоврядування, інших організацій публічної сфери, зокрема інститутів громадянського суспільства, за допомогою якої реалізується комплекс заходів щодо регулювання, координації, контролю та стимулювання процесів територіального планування, будівництва та модернізації населених пунктів. Це такий напрям державно-владної діяльності, націлений на побудову екологічно безпечного та збалансованого, соціально орієнтованого міського середовища, яке відповідає соціальним, економічним та іншим національним інтересам держави.

1.2. Основні принципи управління містобудівною діяльністю

Ключові елементи управління містобудівною діяльністю є основними факторами, що впливають на забезпечення сталого розвитку територій, міського середовища та координацію соціальних, екологічних інтересів. Ця сфера діяльності є не тільки інструментом розбудови інфраструктури, але й платформою для інтеграції багатьох складових міського життя, зокрема транспортної системи, житлового фонду, зелених зон, промислових та комерційних об'єктів.

Найважливішими аспектами контролю за діяльністю у сфері міського розвитку є дотримання основних принципів. Відкритість процедур сприяє залученню громадськості до прийняття рішень з найважливіших питань і є джерелом встановлення довіри між владою та громадянами. Об'єктивність забезпечує рівноправність усіх суб'єктів управління, знижуючи ризик корупції чи суб'єктивного впливу. Ефективність зосереджена на досягненні конкретних цілей, зокрема, забезпечення сталого розвитку територій або раціональне використання ресурсів і поліпшення рівня життя населення. Принцип сталого розвитку - основа для реалізації стратегій у містобудуванні, які враховують довгострокові наслідки розвитку територій, забезпечуючи таким чином баланс між економічними, соціальними та екологічними аспектами.

Таким чином, висока важливість ефективної системи управління міським розвитком обумовлює її спроможність враховувати складність освітніх завдань та викликів, стоячих перед містами під час їх розвитку. Аналіз моделей та принципів управління дозволяє підібрати співвідношення стратегії та тактики впливати на найбільш запущені області. Це, у свою чергу, реалізують ефективні та комплексні міські проекти, що створюють гармонійні умови для життя та праці громадян.

Регулювання містобудівної діяльності базується на низці базових принципів, дотримання яких має гарантувати результативність, відкритість та

збалансований розвиток територій. Відповідні принципи слугують основою для розробки програм та визначення стратегічних напрямів у містобудівній сфері. Вони відображені в законодавстві України, зокрема в Законі України “Про регулювання містобудівної діяльності” [48], а також у Концепції публічного управління [17] у сфері містобудівної діяльності на 2019–2030 роки (рис. 1.1).

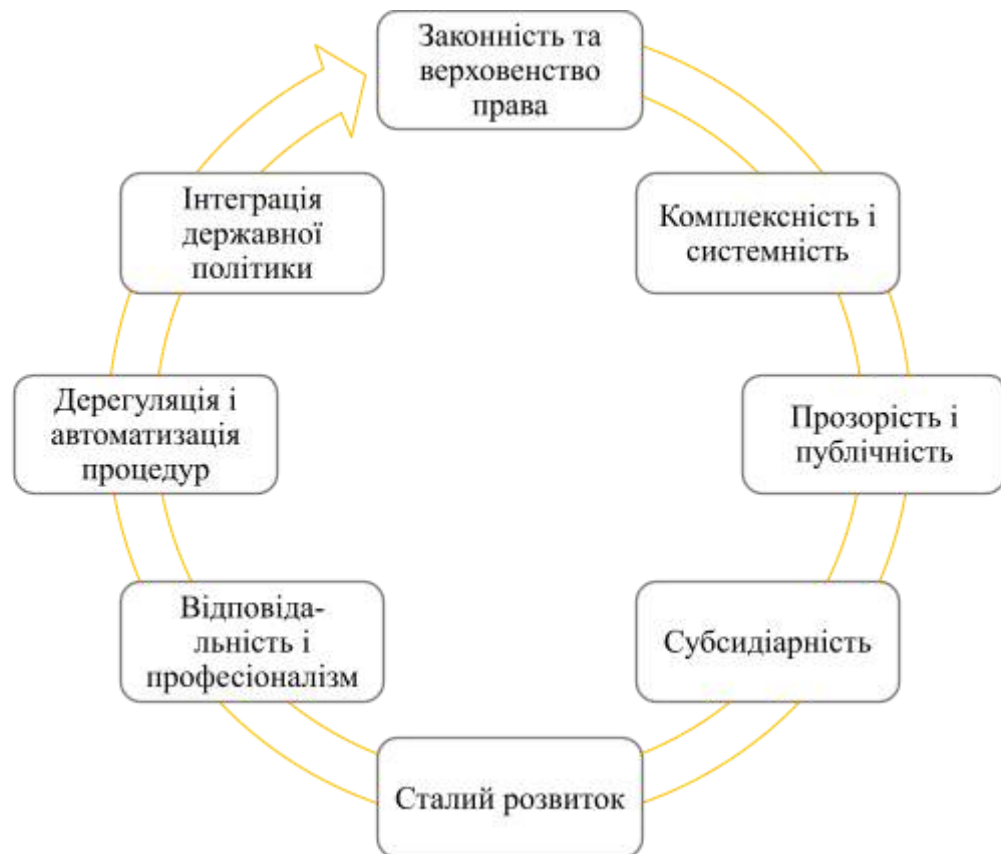

Рис. 1.1. Базові принципи управління містобудівною діяльністю
Джерело: розроблено автором на основі [48], [17], [18], [26].

Основні принципи управління містобудуванням є основою для належного, прозорого та збалансованого розвитку територій і спрямовані на забезпечення сталого середовища проживання для населення. До них належать:

1. **Принцип законності і верховенства права.** Він передбачає, що всі учасники містобудування зобов’язані діяти в межах встановлених норм, від чинного законодавства до будівельних норм та містобудівної документації. Крім

того, дотримання правових норм забезпечується за допомогою відповідного нагляду. Це гарантує правову визначеність та стабільність у містобудуванні.

2. **Принцип цілісності і системності.** Такий підхід до планування визначає, що всі аспекти містобудівної діяльності, такі як планування, забудова, реконструкція, інфраструктура, охорона культурної спадщини та збереження навколишнього середовища, повинні бути охоплені регулюванням. Це забезпечує раціональний розвиток територій з урахуванням різних аспектів міського середовища.

3. **Принцип прозорості і відкритості.** Він забезпечує відкритість у прийнятті рішень та активну участь громадськості в містобудуванні та контролі за забудовою міста. Це сприяє довірі громадян до державної влади та зниженню рівня корупції.

4. **Принцип субсидіарності** – необхідність розподілу регуляторних повноважень між державними та місцевими органами влади на основі їх компетенцій. Він допомагає вирішувати питання.

5. **Принцип сталого розвитку.** Цей принцип спрямований на сталий соціальний, економічний та екологічний розвиток територій, а також збереження природних ресурсів і культурної спадщини для майбутніх поколінь. Він є запорукою довгострокової життєздатності міст і регіонів.

6. **Принцип відповідальності і професіоналізму.** Він передбачає особисту відповідальність учасників процесу містобудівного планування, сертифікацію фахівців та страхування професійних ризиків. Забезпечення та регулювання відповідальності фахівців підвищує якість роботи та зменшує ймовірність помилок.

7. **Принцип дерегуляції** (скасування чи скорочення державного регулювання) **і автоматизації процедур** спрямований на мінімізацію бюрократичних бар'єрів, впровадження цифрових технологій, автоматизацію процедур видачі дозволів на будівництво або реконструкцію житлових і комерційних об'єктів.

8. **Принцип інтеграції державної політики** відповідає за координацію діяльності всіх державних органів, включаючи різні міністерства та організації, які відповідають за єдність підходів у будівництві або реконструкції.

Таким чином, ці принципи формують правову, організаційну та методологічну основу управління будівництвом, що забезпечує комфортні, безпечні та стійкі умови для життя громади.

Впровадження ключових засад керування містобудівним розвитком забезпечує збалансований поступ міст та областей, створюючи рівновагу між громадськими, господарськими та природоохоронними потребами. Правовий принцип формує юридичну основу для надійного планування та інвестування. Всебічний та методичний підхід охоплює всі елементи розвитку територій — від комунікацій до захисту історичних пам'яток, що сприяє збалансованому розвитку міського середовища. Публічність і доступність процесів забезпечують участь населення у вирішенні питань, зміцнюючи довіру та мінімізуючи корупційні ризики, що є визначальним для суспільної стабільності та результативності управління [50], [12].

Принцип делегування передбачає надання повноважень органам місцевого самоврядування, що дозволяє ефективніше задовольняти потреби спільнот, покращує виконання програм. Фокус на сталому розвитку гарантує доцільне використання природних ресурсів, захист довкілля та культурних цінностей, що забезпечує життєстійкість територій у майбутньому. Відповідальність і фаховість покращують якість ухвалених рішень і зменшують вірогідність помилок. Зменшення адміністративних бар'єрів та цифровізація процесів пришвидшують реалізацію проектів і впровадження новітніх рішень. Узгодження роботи владних структур через об'єднання державної стратегії підвищує загальну ефективність управління [50], [12].

Отже, дотримання цих принципів створює дієву систему управління, яка забезпечує раціональне планування, залучення громадськості, захист довкілля і сталий розвиток міст та регіонів.

1.3. Роль державних органів у регулюванні містобудівної діяльності

Містобудівна діяльність – основою прогресу сучасного суспільства: вона об'єднує аспекти проєктування, будівництва, охорони довкілля та забезпечення збалансованого розвитку територій. Органи влади, як основні регулятори, відіграють ключову роль у формуванні дієвого законодавства, що підтримує збалансований розвиток територій, збереження культурних пам'яток, екологічну безпеку та якісні умови життя населення. Під час здійснення контролю над будівельною галуззю, органи державної влади керуються принципами збалансованого розвитку, відомими як напрям економічний, соціальний та екологічний. Крім того, прийняттям конкретних будівельних норм потрібно обмежити відразу, щоб гарантувати організоване використання землі, і зменшити зловживання.

Містобудівне законодавство охоплює широкий спектр питань, включаючи регулювання процесів планування територій, контролю за забудовою, збереження природних ресурсів та історико-культурних пам'яток. У цьому контексті особливу увагу слід приділити взаємозв'язку між конституційними положеннями та специфічними нормами містобудівного законодавства, що дозволяє забезпечити взаємодію між публічними та приватними інтересами.

Тож ми вважаємо що, містобудівне законодавство можна розглядати як комплексну систему норм та принципів, що забезпечують підґрунтя для вдосконалення управління розвитком територій. Державні органи відіграють не останню ролі у цьому процесі, оскільки вони є гарантами врегулювання міського середовища та забезпечення балансу між потребами суспільства та окремих громадян, створюючи умови для безпечного проживання у місті.

Державне регулювання у сфері містобудування здійснюється Верховною Радою України, Кабінетом Міністрів України, Верховною Радою та Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими державними адміністраціями, органами місцевого самоврядування, а також центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у

сфері містобудування, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері містобудування, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державного архітектурно-будівельного контролю, іншими органами в порядку, встановленому законодавством [43].

Для більш глибокого розуміння діяльності органів, які регулюють містобудівну сферу, варто розглянути кілька ключових понять, що відіграють важливу роль у формуванні їх функцій і завдань:

1. **Верховна Рада України** – єдиний орган законодавчої влади в Україні, парламент [16], який представляє народ та реалізує законодавчу функцію. Її компетенція включає ухвалення законів, внесення поправок до Конституції, затвердження державного бюджету, визначення напрямів внутрішньої та зовнішньої політики країни, ратифікацію міжнародних угод, а також здійснення парламентського контролю над діяльністю органів виконавчої влади.

2. **Кабінет Міністрів України** (Уряд України) є вищим органом у системі органів виконавчої влади [39], який відповідає за втілення внутрішньої і зовнішньої політики країни, гарантуючи економічний, соціальний та культурний поступ держави. Головні функції Кабінету Міністрів включають керівництво державною політикою, створення та втілення державного бюджету, узгодження роботи міністерств та інших органів виконавчої влади.

3. **Верховна Рада та Рада міністрів Автономної Республіки Крим** є адміністративно-територіальною автономією у складі України [30]. Верховна Рада АР Крим є однопалатним представницьким органом, який обирається мешканцями автономії на п'ятирічний термін і здійснює ухвалення нормативно-правових актів, а також нагляд за діяльністю виконавчих органів. Вона формує законодавчу базу для соціального, економічного та культурного розвитку автономії. Рада міністрів АР Крим = це колегіальний виконавчий орган, котрий формується Верховною Радою автономії та підзвітний їй. Вона реалізує виконавчі функції, ухвалює постанови і рішення, забезпечує виконання

законів та програм розвитку території. Автономія має певний рівень самоврядування, проте підпорядковується центральній владі України і діє в межах, визначених Конституцією та законами країни, при цьому її нормативно-правові акти не можуть протирічити національному законодавству. Слід зазначити, що з 2014 року діяльність Верховної Ради і Ради міністрів АР Крим фактично припинена через окупацію півострова.

4. **Місцеві державні адміністрації** є місцевими органами виконавчої влади і входить до системи органів виконавчої влади [42]. Місцева державна адміністрація в межах своїх повноважень здійснює виконавчу владу на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці, а також реалізує повноваження, делеговані їй відповідною радою [42].

5. **Місцеве самоврядування** – це гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища, міста – самостійно або під відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України [41].

6. **Міністерство розвитку громад та територій України** (далі Мінрозвитку) – центральний орган виконавчої влади, що відповідає за формування державної політики у сферах транспорту, розвитку інфраструктури та житлово-комунального господарства, відновлення та регіонального розвитку, а також підтримка ВПО (внутрішньо-переміщених осіб), захист прав примусово переміщених (депортованих) осіб, реінтеграції громадян з тимчасово окупованої території, підтримки внутрішньо переміщених осіб, відновлення та розбудова миру, розвиток тимчасово окупованої території після її реінтеграції [24].

Згідно із статтею 7 Законом України “Про основи містобудування” [43], державне регулювання у сфері містобудування включає:

- аналіз та прогнозування (вивчення поточного стану містобудування та прогнозування його розвитку);
- програмно-проектну діяльність (підготовка, затвердження та реалізація державних, регіональних і місцевих містобудівних програм, а також розробка містобудівної документації);
- координація (забезпечення взаємодії між усіма учасниками містобудівного процесу);
- експертиза (проведення державної експертизи містобудівної документації та проектів конкретних об'єктів);
- нормотворчість (розробка та затвердження державних стандартів, норм і правил у містобудівній сфері);
- контроль (нагляд за дотриманням містобудівного законодавства, державних стандартів, норм і правил, затвердженої містобудівної документації та проектів, а також за раціональним використанням територіальних і матеріальних ресурсів під час проектування та будівництва);
- ліцензування (видача ліцензій на спеціальні види робіт у сфері проектування та будівництва).

Згідно з статтею 9 Закону України “Про основи містобудування” [43] до компетенції Кабінету Міністрів України у сфері містобудування належить: здійснення державного контролю в містобудуванні; координація діяльності органів державної виконавчої влади і спеціально уповноважених органів у сфері містобудування; забезпечення: реалізації містобудівної політики України; розробки державних, міждержавних, найважливіших регіональних містобудівних програм і проектів; виконання фундаментальних і пріоритетних науково-дослідних робіт з питань містобудування та науково-реставраційних робіт; визначення порядку: розробки і затвердження державних стандартів, норм і правил у сфері містобудування; ліцензування спеціальних видів робіт у

проектуванні та будівництві; проведення експертизи містобудівної документації та проектів конкретних об'єктів.

Згідно з статтею 7 Законом України “Про основи містобудування” [43], до компетенції обласних і районних Рад депутатів у сфері містобудування на їх території належить: визначення територій, вилучення (викуп) і надання земель для містобудівних потреб відповідно до законодавства; затвердження регіональних містобудівних програм; затвердження правил забудови селищ і сільських населених пунктів у межах чинного законодавства; встановлення та зміна меж населених пунктів.

Згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 30 червня 2015 р. № 460 [35], основними завданнями Міністерства розвитку громад та територій України (Мінрозвитку), є: забезпечення формування та реалізація державної політики; забезпечення формування та реалізації державної політики; забезпечення формування державної політики; забезпечення технічного регулювання у сфері транспорту, будівництва, містобудування, просторового планування територій та архітектури та житлово-комунального господарства; участь у межах повноважень, передбачених законом; сприяння реалізації прав і свобод громадян України, які проживають на тимчасово окупованій території, а також прилеглих до неї територіях. Крім того, одним з найважливіших завдань Міністерства є розвиток місцевого самоврядування, що охоплює просторове планування, вдосконалення транспортних систем та створення зручного середовища для життя громадян.

Мінрозвитку підпорядковано сім центральних органів виконавчої влади (див.: *рис. 1.2*), кожний з котрих виконує специфічні функції у сфері транспорту, туризму, безпеки та інфраструктури. Серед них – Державне агентство відновлення та розвитку інфраструктури України, Державна служба морського і внутрішнього водного транспорту і судноплавства України, Державна служба України з безпеки на транспорті, Державна авіаційна служба України, Державне агентство розвитку туризму України, Державна інспекція архітектури та

містобудування України (ДІАМ), а також Національне бюро з розслідування авіаційних подій та інцидентів з цивільними повітряними суднами.

Рис. 1.2. Організації, що є підвідомчими Мінрозвитку
Джерело: розроблено автором на основі [22]

Попри широкий спектр напрямів, лише дві з цих установ мають безпосередній зв'язок із містобудуванням. По-перше, це Державна інспекція архітектури та містобудування України – ключовий орган, що реалізує державну політику у сфері архітектурно-будівельного контролю. Її діяльність охоплює ліцензування, перевірку об'єктів, контроль за дотриманням будівельних норм, а також цифровізацію процесів через інтеграцію з платформою «Дія». По-друге, Державне агентство з відновлення та розвитку інфраструктури, яке відіграє ключову роль у плануванні та реалізації проектів забудовників зруйнованих територій, що передбачають як урбаністичні рішення, так і створення нових житлових районів, громадських просторів та комунальної інфраструктури.

Отже, політика міського розвитку Міністерства інфраструктури реалізується головним чином через діяльність ДІАМ та Агентства з відновлення, яке відповідає як за стратегію, так і за реалізацію проектів. Їхня співпраця має вирішальне значення для проектування суцільного безпечного, сучасного та функціонального міського середовища, особливо в умовах відсутності інфраструктури післявоєнного відродження України.

На нашу думку, значення просторового планування та містобудівної документації полягає у їх ролі як основних механізмів державного управління розвитком територій.

Створення та погодження документів планування генеральні плани детальні плани територій та інші планувальні документи дозволяє комплексно передбачати розвиток населених пунктів забезпечувати оптимальне використання земельних ресурсів а також зберігати природні ландшафти і культурну спадщину. Ці матеріали встановлюють зонування територій межі забудови інженерні та транспортні мережі що допомагає формувати зручне надійне і стале середовище для життя громадян.

Отже просторове планування і містобудівна документація становлять основу гармонійного розвитку територій з урахуванням економічних соціальних та екологічних факторів.

Висновки до першого розділу

Підсумовуючи ми дійшли висновку, що базові принципи управління містобудівною діяльністю виступають базою для забезпечення сталого розвитку територій, результативного планування міського простору та обґрунтування публічних, економічних та екологічних потреб. Впровадження головних засад — законності, системності, відкритості, субсидіарності, збалансованого розвитку, підзвітності, дерегуляції та узгодженості політики — створює ефективну систему керування, що забезпечує реалізацію виважених містобудівних рішень, стимулює участь громади, охорону довкілля та формування зручного і надійного простору для життя людей.

Особливу роль у цьому контексті відіграють органи державної влади, які, керуючись законодавчою базою, формують політику, створюють і приймають рішення, контролюють дотримання законів, а також їх взаємодію. Один із важливих механізмів регулювання – просторове планування, яке забезпечує ефективне використання ресурсів, збереження природного й культурного середовищ, системне обґрунтування розвитку територій.

Сучасний етап розвитку містобудівництва неможливий без впровадження цифрових технологій, які підвищують прозорість, результативність і доступність управлінських процесів. Разом із цим, система містобудівного управління стикається з низкою викликів — від корупційних ризиків і застарілих норм до кадрових проблем, що вимагає постійного вдосконалення законодавства, професійного розвитку фахівців та впровадження інновацій.

Таким чином, дотримання принципів управління містобудівною діяльністю забезпечує сталий, обґрунтований та безпечний розвиток міст та регіонів, формування та зростання інвестиційної привабливості територій.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ МІНІСТЕРСТВА РОЗВИТКУ ГРОМАД ТА ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ

2.1. Історичні аспекти формування центрального органу виконавчої влади, відповідального за формування державної політики у галузі містобудування

Історія формування системи державного управління у сфері містобудування в Україні нерозривно пов'язана з еволюцією держави та її соціально-економічними потребами.

Після закінчення Другої світової війни Україна, перебуваючи у складі Радянського Союзу, зіткнулася з необхідністю масштабного глобального відновлення пошкодженої інфраструктури, житлового сектору та виробничих потужностей. Стрімка урбанізація, індустріалізація та демографічне зростання потребували централізованого і комплексного підходу до планування, будівництва та розвитку населених пунктів. Ці обставини зумовили потребу формування спеціальних державних органів для координації будівельної діяльності, архітектурного проектування та розвитку інфраструктури в республіці [53], [52].

Розвиток головного виконавчого органу, який керує державною політикою у сфері містобудування в Україні, характеризується етапністю й тісно пов'язаний із трансформацією своєї системи державного управління крайніх десятиліть.

До вихідних органів, які відповідали за питання будівництва, архітектури та розвитку міст і сіл, можна віднести створені вперше за радянських часів союзно-республіканські міністерства. З важливих подій слід виділити заснування Міністерства будівництва Української РСР згідно з указом Президії Верховної Ради УРСР від 6 серпня 1956 року [15]. Цей орган мав виконавчі

функції у сфері нагляду за будівельними роботами, архітектурним плануванням та розбудовою транспортної мережі у межах республіки.

Водночас були засновані у 1956 році Міністерство будівництва підприємств металургійної і хімічної промисловостей УРСР та Міністерство будівництва підприємств вугільної промисловості УРСР [15].

На місцевому рівні діяли архітектурно-будівельні управління, проєктні інститути та науково-дослідні установи, які реалізовували державні плани з розвитку населених пунктів, проєктування та будівництва.

Отже, радянська епоха характеризувалася створенням централізованої системи управління будівництвом і містобудуванням через мережу профільних міністерств та організацій, відповідальних за різні напрямки розвитку територій та інфраструктури.

Після здобуття незалежності України у 1991 році формування системи управління містобудуванням відбувалося в умовах трансформації державних органів і законодавчої бази. У 1994 році існувало Міністерство будівництва та архітектури, яке виконувало функції координації містобудівної діяльності.

У 2005 році (Указ Президента № 633/2011 від 1 червня 2005 року) [40] було створено Міністерство будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства, яке вважалось правонаступником попередніх структур і відповідало за державну політику у сфері будівництва, архітектури та розвитку житлово-комунального господарства.

У 2007–2010 роках відбувся поділ цього міністерства на Міністерство регіонального розвитку та будівництва і Міністерство житлово-комунального господарства, що дозволило більш спеціалізовано підходити до управління окремими напрямками [62], [49].

Мінрегіон було створено 31 травня 2011 року (Указ Президента № 633/2011 зі змінами: № 742/2011 від 08 липня 2011 року) шляхом злиття Міністерства регіонального розвитку та будівництва і Міністерства з питань житлово- комунального господарства. Це центральний орган виконавчої влади, відповідальний за формування та реалізацію державної політики у сфері

житлово- комунального господарства, будівництва, архітектури та містобудування, визначення пріоритетів у кожній з цих сфер [66], [36].

2 грудня 2022 року в рамках реформ, Міністерство розвитку громад та територій було об'єднано з Міністерством інфраструктури, утворивши Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України. Це репозиціонування спрямоване на підвищення ефективності управління розвитком територій, інфраструктури та містобудування шляхом інтеграції повноважень і ресурсів [54].

У 2024 році згідно постанови Кабінету Міністрів України № 1028 від 6 вересня 2024 року Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України був проведений ребрендинг, тепер – Міністерство розвитку громад та територій України, що являє собою зосередження на ключових завданнях регіонального розвитку та містобудування [44].

Отже, створення головного виконавчого органу у галузі містобудування свідчить про розвиток державної стратегії з усіма ув'язками на розвиток територій, поліпшення законодавчої бази та адаптації до нових викликів. Цей процес характеризувався постійним вдосконаленням управлінської структури, що забезпечує ефективнішу реалізацію завдань у сфері містобудування, регіонального розвитку та інфраструктури (див. рис. 2.1). Однак сучасні виклики, які полягають у підвищенні кількості пошкоджених територій внаслідок збройних конфліктів, цифровізації процесів управління та уніфікації європейських стандартів, вимагають подальшого розвитку та адаптації функцій організації. Це дає можливість створити більш прозору, ефективну та зорієнтовану на сталий розвиток систему управління, здатну забезпечити якісне та збалансоване планування територій України у довгострокові підходах.

Рис. 2.1. Еволюція міністерств у сфері будівництва та містобудування

Джерело: розроблено автором на основі [15], [24], [36], [40], [44], [49], [52], [53], [54], [62], [66]

2.2. Місце Мінрозвитку у системі органів виконавчої влади, мета діяльності та основні завдання

Міністерство розвитку громад та територій України – центральний орган виконавчої влади, що відповідає за формування державної політики у сферах транспорту, розвитку інфраструктури та житлово-комунального господарства, відновлення та регіонального розвитку, а також підтримка ВПО (внутрішньо-переміщених осіб), захист прав примусово переміщених (депортованих) осіб, реінтеграції громадян з тимчасово окупованої території, підтримки внутрішньо переміщених осіб, відновлення та розбудова миру, розвиток тимчасово окупованої території після її реінтеграції [21].

Міністерство, відповідно до пункту 1 постанови Кабінету Міністрів України від 30 червня 2015 року № 460, забезпечує формування та впроваджує державну політику у багатьох сферах. Зокрема, у галузі містобудування Міністерство відповідає за:

- розвиток, спорудження, реконструкцію, ремонт, облаштування та модернізацію об'єктів інфраструктури, зокрема житлово-комунального господарства та благоустрою населених пунктів;
- формування та впровадження державної політики у сфері будівництва, нормування у будівництві, містобудування, просторового планування територій та архітектури;
- здійснення державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду;
- розвиток державної регіональної політики, територіальної організації влади та адміністративно-територіального устрою;
- управління системою державного контролю у галузі житлово-комунального господарства;

- впровадження заходів із відновлення регіонів та територій, що постраждали внаслідок збройної агресії, у тому числі в частині інфраструктури.

Отже, у частині містобудування Міністерство забезпечує стратегічне планування, нормативно-правове регулювання, контроль якості забудови та розвиток житлово-комунального господарства, що є основою сталого розвитку територій та громад [35].

Згідно пункту 2 постанови Кабінету Міністрів України від 30 червня 2015 року № 460, Мінрозвиток у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, указами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, іншими актами законодавства [35].

Головними завданнями Міністерства розвитку громад та територій України відповідно до пункту 3 постанови Кабінету Міністрів України від 30 червня 2015 року № 460 є:

1. Забезпечення формування та реалізації державної політики у різних сферах, зокрема у будівництві, містобудуванні, плануванні територій, архітектурі, житлово-комунальному господарстві, а також регіональному розвитку та розбудови місцевого самоврядування.

2. Координація та контроль за виконанням законодавства у сфері архітектурно-будівельного контролю та нагляду.

3. Організація заходів з розбудови, реконструкції, модернізації інфраструктури, включно з об'єктами житлового фонду та благоустроєм населених пунктів.

4. Сприяння впровадженню державної політики щодо адміністративно-територіального устрою, розвитку місцевого самоврядування та територіальної організації влади.

5. Реалізація заходів з відбудови регіонів та територій, що постраждали внаслідок збройної агресії, у тому числі у частині відновлення інфраструктури.

6. Забезпечення контролю житлово-комунального господарства, а також ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів і заходів з енергозбереження.

Отже, Міністерство виконує ключову функцію зі стратегічного планування, нормативно-правового регулювання, контролю та розбудови у сферах, що є фундаментальними для сталого розвитку територій та громад України, зокрема у містобудуванні та суміжних галузях.

Міністерство відповідає за формування та реалізацію політики, що спрямована на сталий розвиток територій, підвищення якості життя населення, розвиток інфраструктури, а також забезпечення ефективного управління містобудівною діяльністю, включно з розробкою містобудівної документації, веденням містобудівного кадастру та проведенням моніторингу [55], [23].

Пріоритети роботи Міністерства [21]:

1. **Підтримка ВПО.** Гуманітарна допомога та соціальний захист внутрішньо переміщених осіб і мешканців прифронтових територій. Інтеграція внутрішньо переміщених осіб у приймаючі громади.

2. **Евакуація та військовополонені.** Евакуація цивільних осіб із небезпечних зон, ведення реєстрів військовополонених, цивільних заручників, депортованих і примусово переміщених осіб, допомога звільненим з полону, повернення депортованих громадян.

3. **Регіональний розвиток.** Продовження реформи децентралізації, реалізація проєкту "Пліч-о-пліч", що об'єднує громади для відновлення інфраструктури, гуманітарної допомоги та соціальної підтримки.

4. **Інфраструктура та логістика.** Стабільна робота та розвиток дорожнього господарства, залізничної галузі, морської логістики, авіації, поштового зв'язку.

5. **Відновлення.** Відбудова пошкоджених внаслідок війни об'єктів, будівництво водогонів та інших критично важливих систем для відновлення життя в постраждалих регіонах.

6. **Енергетична безпека.** Забезпечення стабільного енергопостачання в громадах, встановлення сучасного обладнання для зменшення ризиків перебоїв. Стале проходження опалювального сезону.

7. **Тимчасово окуповані території.** Відновлення та реінтеграція деокупованих територій.

8. **Компенсації за житло.** Спрямовані на підтримку громадян через компенсації за житло та створення доступного соціального житла для внутрішньо переміщених осіб.

9. **Муніципальне житло.** Будівництво нового та надання доступного житла в оренду для забезпечення базових потреб громадян, які постраждали від війни.

10. **Політика безбар'єрності.** Впровадження Національної стратегії зі створення безбар'єрного простору, мета якої зробити доступність нормою для кожного, незалежно від віку, здоров'я, соціального статусу чи місця проживання. Реалізація флагманського проєкту “Маршрути безбар'єрності”.

11. **Цифровізація.** Розвиток та вдосконалення сервісів eЧерга та інших через портал “Дія” для зручного та швидкого доступу до державних послуг, а також єдиної державної електронної системи у сфері будівництва (ЄДЕССБ) та державної електронної системи управління проєктами DREAM.

Організація Міністерства охоплює різні департаменти та директорати, що займаються стратегічним розвитком, регіональними ініціативами, містобудуванням, будівельними нормами, енергозбереженням, житловими питаннями, комунальним господарством, цифровізацією та іншими сферами [21].

Міністерство розвитку громад та територій України зазнало значної кількості реформ та змін у своїй структурі й назві. Такі трансформації відображали потребу адаптуватися до нових викликів у сфері регіонального розвитку, містобудування, житлово-комунального господарства та інфраструктури, а також оптимізувати державне управління (див. Додаток В). Ці численні зміни свідчать про інституційний розвиток цього міністерства,

прагнення підвищувати ефективність управління та відповідати сучасним викликам.

Аналіз представлених даних свідчить, що Міністерство розвитку громад та територій України (включно з попередніми структурами) має занадто розгалужений перелік обов'язків. Розширений функціонал включає не тільки розробку та впровадження державної політики в будівельній сфері, архітектурі, містобудуванні, комунальному господарстві, але й питання стандартизації, технічного регулювання, збереження пам'яток, галузевих реформ, контролю природних монополій, соціальної та екологічної сфери.

Подібний масштаб обов'язків та завдань – суттєвим навантаженням на установу, що потенційно веде до більш неефективного розподілу ресурсів і зниження якості управління. При цьому, об'єднання різноманітних функцій в одному органі ускладнює фокусування на ключових напрямках і потребує посиленої міждепартаментної взаємодії.

Для покращення діяльності Міністерства необхідно переглянути його структуру, можливо розділити функції чи створити окремі підрозділи, що допоможе зосередитись на основних завданнях та удосконалити процес прийняття рішень і підвищити її ефективність.

Тож ми можемо припустити, що надмірна різноманітність завдань становить проблему, яка вимагає комплексного підходу та оптимізації організаційної структури для отримання позитивного результату.

Огляд організаційно-правових засад функціонування Міністерства розвитку громад та територій України, виконаний на підставі чинного Положення про Міністерство. Зокрема, варто відзначити, що Мінрозвитку наділено вкрай широким колом функцій, які охоплюють різні галузі державного адміністрування — від будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства до питань енергозбереження, регіонального розвитку, підтримки внутрішньо переміщених осіб та відновлення деокупованих територій.

Така багатозадачність, з одного боку, підкреслює стратегічну вагу Міністерства в системі виконавчої влади, а з іншого – породжує певні

складнощі, пов'язані з узгодженням роботи, розподілом коштів та гарантуванням належного рівня організації. Особливої уваги заслуговує те, що значна частина обов'язків, зафіксованих у Положенні, описана нечітко або з використанням загальних норм, що посилаються на інші законодавчі акти без точного визначення меж, порядків та процедур виконання. Це ускладнює правозастосування, провокує ризики правової невизначеності та спричиняє розмивання відповідальності державних службовців.

Окрім того, у Положенні про Мінрозвитку бракує чітких меж відповідальності. Як відомо, саме наявність чітко визначених завдань є системоутворюючим фактором для будь-якої управлінської структури, адже дозволяє забезпечити збіжність дій, успішне планування та оцінку результативності. Формулювання на кшталт “забезпечує формування та провадить державну політику у сфері...” є надто розмитими і не дають змоги однозначно ідентифікувати очікувані наслідки роботи органу.

Як демонструє проведений нами аналіз організаційної структури, деякі заступники Міністра курирують лише один структурний відділ, тоді як інші – до п'яти. Цей дисбаланс може бути зумовлений різною складністю поставлених завдань, але водночас засвідчує потребу у періодичному перегляді службового навантаження та вдосконаленні управлінських процесів.

З огляду на вище сказане, Міністерство розвитку громад та територій України необхідно розглядати як багатофункціональний орган державного управління загальнодержавного рівня. Його функціонування вимагає планомірного поліпшення, як у аспекті нормативного врегулювання, так і в частині організаційного устрою, що має гарантувати більш успішне виконання покладених обов'язків, підвищення якості управлінських рішень та досягнення ключових цілей державної політики у сфері будівництва та споріднених галузях (див. Додаток Д).

2.3. Компетенція Мінрозвитку, його функції та повноваження

У межах дослідження пріоритетне місце займає вивчення завдань та функцій, які виконує Міністерство розвитку громад та територій України у межах своїх повноважень. Детальний перелік таких функцій наведено у *Додатку. В*, а також розглянуто в підрозділі 2.2 цієї кваліфікаційної роботи. Зокрема, йдеться про реалізацію державної політики у сферах регіонального розвитку, житлової політики, містобудування, благоустрою територій, управління державними інвестиційними проектами, а також координацію процесів децентралізації та взаємодії з органами місцевого самоврядування.

Наступним кроком – розгляд повноважень Міністерства, які визначаються нормативно-правовими актами, зокрема Постановою Кабінету Міністрів України від 30 червня 2015 р. № 460 “Про затвердження Положення про Міністерство розвитку громад та територій України” [35], налічується понад 97. Такий обсяг свідчить про надзвичайно широку компетенцію Міністерства, що охоплює різноманітні сфери державної політики – від містобудування та житлово-комунального господарства до питань транспорту, інфраструктури, енергоефективності, інвестицій, стандартизації, контролю, тарифної політики, а також відновлення територій, постраждалих внаслідок бойових дій. Згідно з цим документом, Мінрегіон (нині – Міністерство розвитку громад та територій України) наділений широким колом повноважень, зокрема:

1. **Формування правової бази:** Міністерство створює та впроваджує закони, постанови, стандарти та правила, що регулюють сфери містобудування, регіонального розвитку, будівництва, житлової політики та транспорту. Це забезпечує чітке правове поле, яке відповідає європейським стандартам та сучасним викликам [35].

2. **Розробка та реалізація політик:** Відомство формує і втілює комплексні стратегії розвитку територій, містобудівної діяльності, житлово-комунального господарства, енергоефективності та просторового планування. Особливий акцент робиться на відновленні територій, постраждалих від військових дій [35].

3. **Керування даними та цифровими системами:** Міністерство відповідає за ведення ключових реєстрів, таких як реєстр пошкодженого майна та містобудівний кадастр. Впровадження цифрових платформ підвищує прозорість, оперативність та ефективність планування і контролю [35].

4. **Встановлення норм та стандартів:** Відомство затверджує будівельні норми, технічні стандарти та тарифи. Це гарантує якість, безпеку та доступність будівництва, а також житлово-комунальних послуг, сприяючи уніфікації процесів та підвищенню довіри [35].

5. **Нагляд та контроль:** Міністерство здійснює моніторинг і перевірку дотримання законодавства у сферах містобудування, будівництва та житлово-комунального господарства. Це допомагає запобігати порушенням, корупції та забезпечує безпеку об'єктів [35].

6. **Підвищення енергоефективності:** Міністерство впроваджує заходи для зменшення споживання енергії в житлових та громадських будівлях, підтримуючи програми утеплення та модернізації. Це знижує витрати, покращує екологію та сприяє енергетичній незалежності [35].

7. **Залучення інвестицій:** Відомство бере участь у формуванні інвестиційної політики, залучає кошти, організовує аукціони для інвесторів та координує реалізацію державних і приватних інфраструктурних проєктів, що стимулює економічний розвиток [35].

8. **Підтримка місцевого самоврядування:** Міністерство сприяє децентралізації, надаючи громадам методичну та фінансову допомогу у плануванні розвитку. Це зміцнює місцеве самоврядування як основу сталого розвитку територій [35].

9. **Координація державних програм:** Відомство забезпечує системний підхід до реалізації програм з розвитку інфраструктури, транспорту, житлової політики та енергозбереження, що сприяє покращенню якості життя населення [35].

10. **Захист прав громадян:** Міністерство приділяє значну увагу підтримці внутрішньо переміщених осіб, реінтеграції громадян з тимчасово

окупованих територій та дотриманню норм міжнародного гуманітарного права, що є важливим соціальним аспектом його діяльності [35].

Відповідно до пункту 8 Положення про Міністерство розвитку громад та територій України, ухваленого постановою Кабінету Міністрів України від 30 червня 2015 року № 460 [35], Міністерство в межах своїх повноважень, передбачених законом, на основі Конституції, законів України, актів Президента та постанов Верховної Ради України видає накази, організовує їх виконання та контролює його дотримання.

Накази Мінрозвитку, якщо вони є регуляторними актами згідно з чинним законодавством, розробляються, розглядаються, видаються та оприлюднюються з дотриманням вимог Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» та інших нормативних актів. Усі нормативно-правові акти Міністерства підлягають державній реєстрації в встановленому законодавством порядку.

Накази, ухвалені органом державної влади, що здійснює управління у сфері розвитку громад та територій, в межах його компетенції є обов'язковими до виконання для центральних органів виконавчої влади, їх територіальних підрозділів, місцевих державних адміністрацій, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, а також громадян.

Отже, центральний орган виконавчої влади у сфері містобудування виступає в ролі координатора, забезпечуючи законність, системність та ефективність реалізації державної політики з питань містобудування, будівництва, житлово-комунального господарства, просторового планування та інших напрямів, що належать до його зон відповідальності.

Цей вид повноважень забезпечує йому можливість дійсно ефективно формувати та реалізувати політику у сфері розвитку територій, особливо в ситуаціях важкої соціально-економічної та безпекової стабільності. З одного боку, така широта компетенцій забезпечує системний підхід до відновлення та сталого розвитку громад, а з іншого — створює суттєве навантаження на

управлінську систему, вимагаючи високого рівня координації, професіоналізму, ресурсного забезпечення та міжвідомчої взаємодії. Діяльність служби зберігають актуальність завдяки можливості активної взаємодії однорідних установ, підвищуючи якість психологічного супроводження всього контингенту делегатів. Враховуючи скінчені ресурси, команди спрямовують операційно-тактичні, логістичні та організаційні дії для покращення взаємодії та роботи окремо.

Аналіз нормативно-правової бази, зокрема Положення про Міністерство, засвідчує наявність низки труднощів, які ускладнюють дієву реалізацію повноважень. Частина компетенцій окреслена надто загально, наприклад, формулювання на кшталт “здійснює в межах повноважень, визначених законом...” чи “здійснює згідно із законодавством...” не дають ясного уявлення про межі та порядки виконання відповідних функцій. Це породжує небезпеки правової невизначеності, ускладнює нагляд за виконанням завдань та може спричинити розмивання відповідальності посадових осіб. З огляду теорії державного управління, саме наявність чітко окреслених цілей є системотворчим фактором, що забезпечує результативне планування та оцінку ефективності. У разі відсутності цього це ускладнює стратегічне управління та зменшує прозорість роботи органу.

Зважаючи на це, слушним зауваженням є оновлення нормативного регулювання повноважень Міністерства, окреслення чітких цілей діяльності, які б відповідали сучасним викликам та гарантували високий рівень результативності управлінської діяльності (див. Додаток Д).

2.4. Організаційна структура Мінрозвитку та інші організаційні засади його діяльності

Організаційна структура державного управління це компонент системи державного управління, зумовлений її суспільно-політичною природою, соціально-функціональною роллю, цілями і змістом, який об’єднує в собі певну

сукупність державних організацій, їх персонал, матеріальні та інформаційні ресурси, що виділяються і витрачаються суспільством на формування та реалізацію державно-управлінських впливів і підтримання життєздатності самого суб'єкта управління [7].

Визначальною передумовою ефективного функціонування державно-управлінської системи є організаційна структура державного управління, зорієнтована на забезпечення належної реалізації визначальних цілей і завдань. Організаційна структура державного управління є державно-управлінською категорією, що характеризує відносини сукупності управлінських ланок державного апарату та організаційні зв'язки між ними, які базуються на суворій супідлеглості і повинні забезпечувати взаємозв'язок між керівною та керованою підсистемами, взаємодію елементів системи [7].

Рис. 2.2. Елементи організаційної структури державного управління та їх види

Джерело: [7]

Системним елементом організаційної структури виступає орган державної влади (державний орган), пов'язаний з формуванням і реалізацією державно-управлінських впливів. Він є єдиною структурою влади, формально створеною державою для здійснення закріплених за нею цілей і

функцій. У державі, в якій встановлено конституційний поділ влади по горизонталі й вертикалі, організаційна структура державного управління набирає певної конфігурації [7].

Організаційна структура державного управління – це особливе державно-правове явище, обумовлене суспільно-політичною природою, соціально-функціональною роллю, цілями й змістом державного управління, яке об'єднує в собі певний склад, організацію та стійкий зв'язок людських ресурсів, технічних і інших засобів, що виділяються і витрачаються суспільством на формування і реалізацію державно-управлінських впливів і підтримку життєздатності самого суб'єкта управління [7].

В науковій літературі можна зустріти величезну кількість назв видів організаційних структур управління. З усієї різноманітності організаційних структур управління дуже чітко виділяються дві великі групи, це – ієрархічні й адаптивні організаційні структури (див. рис. 2.3) [7].

Рис. 2.3. Класифікація організаційних структур управління

Джерело: [7]

Міністерство розвитку громад та територій України – це центральний орган виконавчої влади, підзвітний Кабінету Міністрів України, який відіграє

провідну роль у формуванні та реалізації державної політики у сферах регіонального розвитку, містобудування, житлово-комунального господарства, інфраструктури та відновлення територій, що зазнали наслідків збройної агресії.

Організаційна структура (див. *рис. 2.4*) Мінрозвитку побудована за ієрархічним типом, сюди входять: керівництво, апарат, численні департаменти та управління, які відповідають за основні напрями діяльності. Керівництво складається з Міністра, першого заступника, кількох заступників, державного секретаря, кожен з яких координує відповідні сфери роботи. До основних структурних підрозділів належать департаменти стратегічного планування, регіональної політики, розвитку місцевого самоврядування, управління державними об'єктами, юридичний та фінансовий департаменти, а також управління кадрової роботи та документального забезпечення.

Крім апарату, Міністерство координує діяльність підпорядкованих державних служб і агентств, а саме: Державної авіаційної служби України, Державної служби з безпеки на транспорті, Державного агентства відновлення та розвитку інфраструктури, Державної служби морського і внутрішнього водного транспорту та судноплавства, Державного агентства розвитку туризму, Державної інспекції архітектури та містобудування України. Також до складу входить Національного бюро з розслідування авіаційних подій та інцидентів з цивільними повітряними суднами.

Організаційні основи роботи Міністерства передбачають ясний розподіл повноважень між структурними частинами для ефективного виконання складних завдань у сферах розвитку громад, територій і інфраструктури. Важливим моментом є також впровадження цифрових технологій і інформаційних систем для підвищення прозорості, швидкості та якості управління.

Організаційна структура Міністерства розвитку громад та територій України

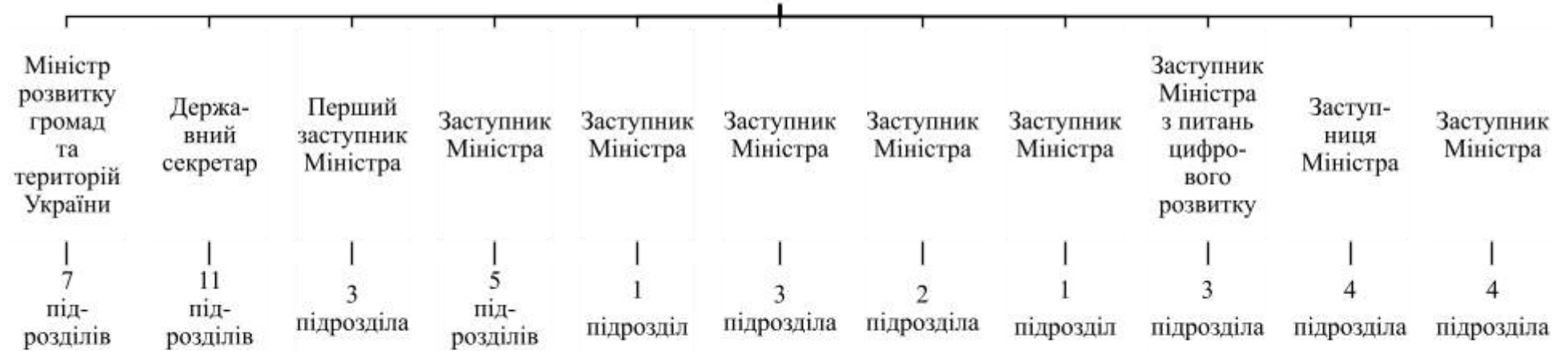

Рис. 2.4. Організаційна структура Мінрозвитку

Джерело: розроблено автором на основі [24]

Міністерство розвитку громад та територій України є одним із основних органів виконавчої влади, відповідальних за формування та реалізацію державної політики у сферах регіонального розвитку, просторового планування, житлово-комунального господарства, будівництва, архітектури, енергоефективності та місцевого самоврядування. Його структура, згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 30 червня 2015 року № 460 [35], є багаторівневою та охоплює широкий спектр функціональних напрямів.

Керівником є Міністр, в якого у підпорядкуванні перебуває сім основних підрозділів. Це департаменти, відповідальні за стратегічне планування, регіональний розвиток, містобудування, житлову політику, енергоефективність, юридичне забезпечення та міжнародне співробітництво. Ці структурні одиниці становлять основу міністерської діяльності, забезпечуючи реалізацію державної політики на національному рівні.

Окрім міністра, важливу роль у забезпеченні внутрішньої координації відіграє секретаріат, у підпорядкуванні якого знаходиться одинадцять адміністративно-технічних підрозділів. До них належать: відділи документообігу, кадрової роботи, внутрішнього аудиту, зав'язків з громадськістю, інформаційної безпеки, організаційного забезпечення, контролю виконання доручень, матеріально-технічного забезпечення, фінансового планування, державних закупівель та архівної справи. Ці підрозділи забезпечують безперервне функціонування міністерства як інституції, хоча більшість їхніх обов'язків мають переважно сервісний характер і не впливають на стратегічні напрями діяльності.

Перший заступник міністра координує три функціональні підрозділи, відповідальні за просторове планування, будівельні норми та стандарти, а також архітектурно-будівельний контроль. Ці сфери мають вирішальне значення для реалізації політики уряду в галузі розвитку інфраструктури, однак об'єднання цих сфер в одному підрозділі може призвести до потенційних проблем з перевантаженням та обмеження гнучкості управління.

Окрему увагу слід приділити складу заступників міністра та підходам щодо розподілу повноважень між ними. У Міністерстві працює вісім заступників, кожен з яких відповідає за окремі сфери.

Можна констатувати ситуацію щодо поєднання кількох несуміжних напрямів у сфері підпорядкування деяких заступників Міністра. Приміром, один заступник може одночасно координувати житлову політику, енергоефективність та регіональний розвиток. Логічно припустити, що такий підхід, хоча й дозволяє скоротити кількість управлінських ланок, створює надмірне навантаження на відповідних керівних посадових осіб, ускладнює процес прийняття рішень та знижує ефективність реалізації політики.

За результатами проведеного аналізу організаційної структури Мінрозвитку можна зробити висновок, що розподіл обов'язків, обсягів робіт та управлінського навантаження між заступниками Міністра не можна визнати оптимальним та рівномірним. Це дає нам змогу припустити, що відповідні диспропорції можуть негативно позначатися на загальній результативності діяльності Мінрозвитку, в тому числі у напрямках реалізації державної політики у царині містобудування.

Ураховуючи викладене вбачається за доцільне запропонувати низку рекомендацій, а саме:

1. **Удосконалити наявний розподіл функціональних обов'язків** між заступниками Міністра з метою забезпечення більш збалансованого навантаження.
2. **Унеможливити поєднання кількох несуміжних напрямів державно-управлінської діяльності** у межах повноважень одного заступника, що дозволить підвищити якість управлінських рішень.
3. **Запровадити внутрішні механізми аудиту та моніторингу ефективності**, які дозволять своєчасно виявляти структурно-функціональні диспропорції.
4. **Розробити матрицю компетенцій та відповідальності**, яка чітко окреслить межі повноважень кожної керівної посадової особи.

5. **Забезпечити прозорість управлінських процесів**, що сприятиме підвищенню довіри до Мінрозвитку з боку громадськості та партнерів.

У процесі реалізації Положення про Міністерство розвитку громад та територій України, затвердженого Постановою КМУ №460, зазначені заходи дозволять суттєво підвищити якість виконання завдань, покладених на міністерство. В умовах цифровізації, децентралізації та поствоєнного відновлення країни ефективна структура управління є не просто організаційною необхідністю, а стратегічною передумовою для сталого розвитку держави.

У межах дослідження варто звернути пильну увагу на окремі організаційно-правові аспекти діяльності Міністерства, які потребують подальшого поліпшення. Зокрема розгляд Положення про Мінрозвиток засвідчує наявність суттєвого обсягу міжгалузевих компетенцій що охоплюють великий діапазон ділянок – від містобудування та архітектури до енергозбереження соціального забезпечення та реінтеграції територій. Така поліфункціональність хоча й демонструє стратегічне значення органу одночасно породжує загрози перевантаження розмитості обов'язків та ускладнення внутрішньої взаємодії.

Важливо також підкреслити що певна частина повноважень викладена розмито або із застосуванням загальних норм які посилаються на нечіткі законодавчі документи. Це ускладнює юридичне застосування спричиняє загрози правової невизначеності та знижує відкритість управлінських процесів. Відсутність чітко встановлених завдань діяльності у Положенні про Міністерство не узгоджується із науково-методологічними засадами державного управління де саме цілі є фундаментом для формування дієвої організаційної будови.

З огляду на це, слушним є здійснення функціонального дослідження (структурно-функціонального аудиту) Міністерства, що дасть змогу оцінити відповідність його організаційної моделі теперішнім викликам, окреслити оптимальні межі повноважень та гарантувати належний рівень адміністративної результативності (див. Додаток Д).

Висновки до другого розділу

У підпункті 2.1 “Історичні аспекти формування центрального органу виконавчої влади, відповідального за формування державної політики у галузі містобудування” досліджено процес трансформації цього органу у сфері містобудування — від Міністерства будівництва УРСР до нинішнього Міністерства розвитку громад та територій України. Часті зміни назви, структури та функціональних обов’язків органу спричинили системну нестабільність, а надмірне навантаження функціями знизило ефективність виконання ключових завдань у сфері містобудування. Реформи здебільшого мали реактивний характер, що порушує принципи стратегічного управління.

Щодо підпункту 2.2 “Місце Мінрозвитку у системі органів виконавчої влади, мета діяльності та основні завдання” ми виявили, що Міністерство виконує функції багатoproфільного органу з міжгалузєвою компетенцією в понад одинадцяти сферах діяльності. Однак, Положення про Міністерство не має чіткої мети його діяльності. Ми також виявили нерівномірний розподіл управлінських обов’язків між заступниками Міністра, що призводить до зниження виконання критично важливих стратегічних функцій у сфері міського розвитку.

Відповідно до підпункту 2.3 щодо компетенції, функцій та повноважень Міністерства розвитку, встановлено, що Міністерство має мандат на виконання понад 97 функцій, організованих у десять функціональних блоках. Понад 40 відсотків повноважень визначено в загальних положеннях, яким не вистачає чітких процедурних деталей, обсягу та критеріїв ефективності. Наявна написана поважність наполовину не забезпечує зрозумілість та на практиці заважає визначенню джерел та використанню бюджетних коштів, а з іншого боку зокрема, у законі об’єктивної оцінки передбачено право дублювання функцій з іншими центральними органами виконавчої влади.

Щодо підпункту 2.4 “Організаційна структура Мінрозвитку та інші організаційні засади його діяльності”, було виявлено, що структура міністерства базується на класичній ієрархічній моделі, але у функціональному розподілі між заступниками міністра існують значні диспропорції. Наприклад, було виявлено, що існує п’ятикратний дисбаланс у координації секторів діяльності, не проводиться внутрішній аудит і немає чіткої матриці розподілу повноважень. Структура була сформована без глибокого системного аналізу, шляхом механічного додавання нових підрозділів. Такий підхід призвів до хаотичного управління та значного зниження якості прийнятих стратегічних рішень.

Підсумуємо, можна зробити висновок про наявність системної кризи ефективності державного управління у сфері містобудування. Вона зумовлена трьома ключовими чинниками: нестабільністю інституцій, нормативною невизначеністю та структурно-функціональними диспропорціями. Щодо головних проблем, то можемо виокремити відсутність чітко визначеної мети діяльності, надмірна функціональна перевантаженість, нераціональний розподіл повноважень, правова невизначеність, дублювання функцій, відсутність внутрішнього аудиту та системного підходу до організаційного проектування. Ці чинники у сукупності знижують ефективність якісно реалізовувати державну політику у сфері містобудування та потребують комплексного реформування організаційно-правових засад його функціонування.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИХ ЗАСАД ДІЯЛЬНОСТІ МІНІСТЕРСТВА РОЗВИТКУ ГРОМАД ТА ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ

3.1. Концептуальні напрями реформи інститутів публічного управління у царині містобудування України

За нинішніх обставин Україна стикається з низкою серйозних викликів, які вимагають кардинальної зміни підходів до державного управління у сфері містобудування. З огляду на це реформа інститутів державного управління у сфері містобудування є не лише актуальною, а й надзвичайно важливою. Реформа має забезпечити не тільки ефективне відновлення та розвиток, а й сталий, збалансований та інклюзивний розвиток українських громад.

Концептуальні напрями реформи повинні трансформувати всю систему на основі найкращих європейських практик та з урахуванням поточних потреб України.

Для досягнення цієї мети окреслено низку ключових концептуальних напрямів реформи (див. Додаток Б), кожен з яких спрямований на подолання наявних недоліків та створення підґрунтя для майбутнього розвитку. Ці напрями охоплюють всеосяжну трансформацію – від підходів до планування та правового регулювання до впровадження цифрових технологій та забезпечення реальної участі громадськості.

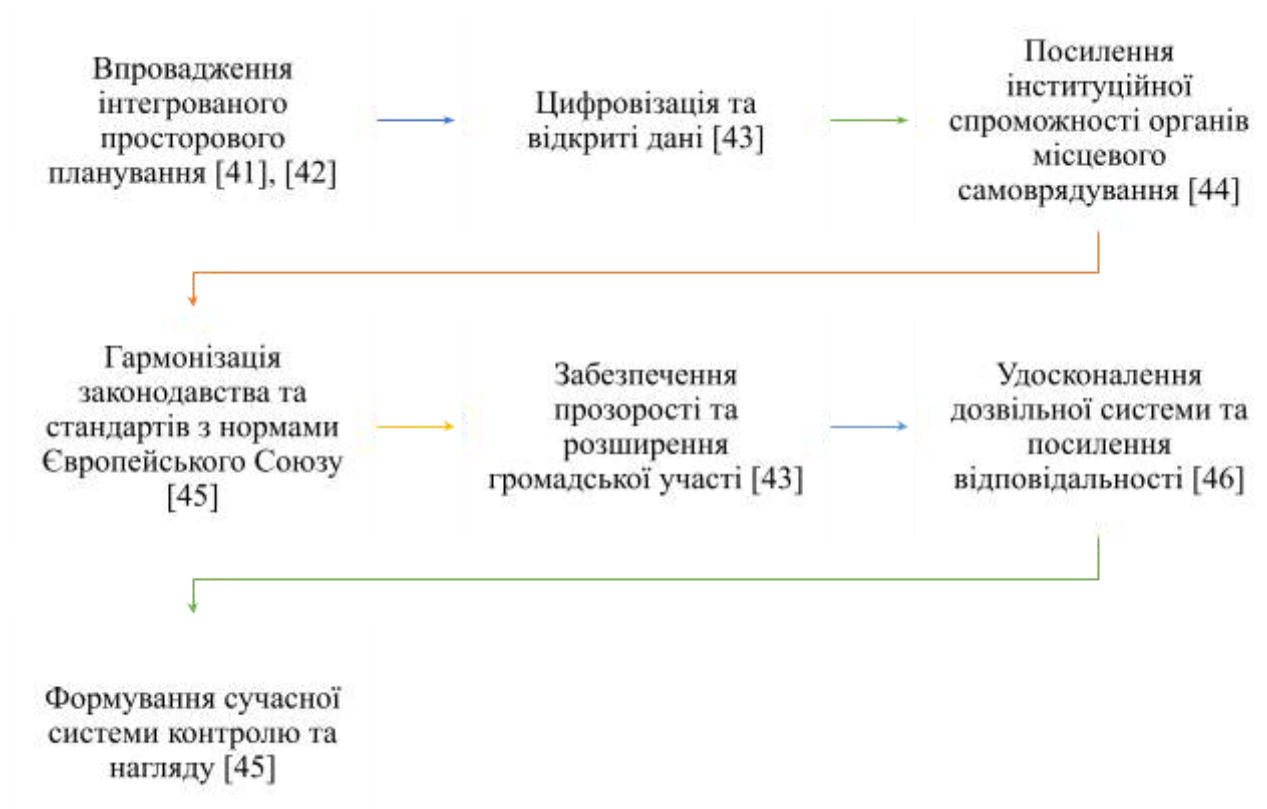

Рис. 3.1. Концептуальні напрями реформи інститутів публічного управління у царині містобудування України

Джерело: розроблено автором на основі [14], [59], [20], [51], [56], [5]

Реформування інституцій публічного управління у галузі містобудування базується на провідних світових практиках та теоретичних концепціях, що забезпечують системний підхід до перетворення. Найперше, це засади Нового публічного управління (New Public Management) [70], які орієнтують на ефективність, результативність та клієнтоорієнтованість державних послуг, що у контексті містобудування означає спрощення процедур та підвищення якості взаємодії з громадянами та бізнесом. Концепція “доброго врядування” (Good Governance) [60] є невід’ємною часткою реформи, вимагаючи прозорості, підзвітності, участі громадськості та верховенства права. Вона закладає підвалини для боротьби з корупцією та підвищення довіри до державних інституцій.

Не менш важливими є Цілі сталого розвитку (Sustainable Development Goals) [58], які передбачають інтеграцію економічних, соціальних та

екологічних аспектів у процес планування та розвитку територій. Це означає не просто будівництво, а створення життєздатного середовища, що враховує потреби сучасного та майбутніх поколінь, забезпечує раціональне використання ресурсів та збереження довкілля. Крім того, концепції “розумних міст” (Smart City) [79] надають інструментарій для впровадження інноваційних технологій, цифровізації процесів та збору даних для оптимізації міського управління та покращення якості життя. Ці теоретичні підходи формують методологічну основу для розробки конкретних напрямів реформи, гарантуючи її комплексність та відповідність світовим трендам.

Впровадження масштабних реформ у царині публічного управління містобудуванням є важким та багатоаспектним процесом, який може зіткнутися з низкою вагомих викликів та ризиків. Врахування цих факторів є необхідною умовою для успішної реалізації реформ та мінімізації потенційних негативних наслідків:

1. **Недостатнє фінансування.** Реалізація цифровізації, розробка інтегрованої містобудівної документації, а також навчання та підвищення кваліфікації кадрів потребують значних ресурсів. Відсутність стабільного фінансування з державного бюджету чи міжнародних донорських програм може призвести до затримок або навіть припинення реформаторських процесів.

2. **Кадровий потенціал та опір змінам.** Логічно припустити, що наявні співробітники органів влади часто не мають достатнього рівня компетенцій для роботи з новітніми цифровими технологіями та інтегрованими підходами до просторового планування. Крім того, можливий опір реформам (так званий “спротив змінам”) з боку працівників, які зацікавлені у збереженні статус-кво, особливо якщо реформа передбачає ліквідацію непрозорих схем.

3. **Політична воля та стабільність.** Успіх реформ залежить від наявності послідовної політичної підтримки на всіх рівнях влади. Часті зміни уряду, політична нестабільність або зміна пріоритетів можуть негативно вплинути на темпи та якість впровадження реформ.

4. **Опір інтерес-груп.** Впровадження прозорих правил та жорсткого контролю неминуче зустрине протидію з боку зацікавлених груп, які отримують вигоду від існуючої системи, зокрема недобросовісних забудовників та корумпованих посадовців. Цей опір може проявлятися у формі саботажу, інформаційних атак або юридичних перешкод.

5. **Проблеми міжвідомчої координації.** Ефективність реформ значною мірою залежить від злагодженої співпраці між центральними органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування та іншими зацікавленими сторонами. Відсутність чітких механізмів координації може призвести до дублювання функцій, розпорошення ресурсів та конфліктів компетенцій.

6. **Якість вихідних даних.** Для успішного впровадження цифрових систем та інтегрованого просторового планування необхідні достовірні, актуальні та повні дані. Проблеми з якістю існуючих кадастрових даних, реєстрів та іншої інформації можуть суттєво уповільнити або ускладнити процес реформування.

Щоб подолати дані виклики, необхідно чітко і зрозуміло визначити комплексний підхід, що включає стабільне фінансування процесів, системну підготовку кадрів, політичну підтримку, створення ефективних механізмів координації та контроль якості даних. Тільки за цих умов, реформа інститутів публічного управління у містобудуванні зможе досягти сформульованих цілей. Реалізація їх, не просто розв'яже окремі проблеми, а створить ефект, коли загальний результат перевищить суму окремих складових.

Очікуваним загальним результатом реформи стане:

1. Створення прозорого, передбачуваного та ефективного середовища для інвестицій, що є ключовим для повоєнного відновлення та економічного зростання України. Це сприятиме залученню як внутрішніх, так і міжнародних капіталів.

2. Значне поліпшення якості життя в населених пунктах завдяки гармонійному розвитку інфраструктури, створенню комфортних, безпечних, доступних та інклюзивних просторів.

3. Кардинальне зниження рівня корупції у сфері містобудування за рахунок діджиталізації, прозорості та посилення контролю, що зміцнить довіру до державних інституцій.

4. Зміцнення демократичних інститутів через розширення реальної участі громадськості у прийнятті рішень щодо розвитку своїх територій, сприяючи формуванню відповідального громадянського суспільства.

5. Прискорення та поліпшення якості повоєнного відновлення, що дозволить відбудувати Україну за принципами сталого розвитку та "краще, ніж було" (build back better), впроваджуючи новітні технології та екологічні стандарти.

Отже, комплексна реформа публічного управління в сфері містобудування та розвитку територій – це стратегічний імператив та специфічний поворот, необхідний для побудови сучасної, свободної, європейської та демократичної України. Її результативне завершення вкладе чітке якісно новий фундамент для довгострокового безпеки та процвітання нашої держави.

Враховуючи масштаби та комплексність завдань, що стоять перед системою публічного управління у сфері містобудування, важливо пам'ятати, що успішна реформа можлива тільки за умови сталого політичного курсу, належного фінансування та широкої підтримки всіх зацікавлених сторін — від державних інституцій до громадянського суспільства і бізнесу.

Унікальні виклики, пов'язані з післявоєнним відновленням, вимагають від України не просто відновити колишні позиції, а закласти підвалини для свідомого, збалансованого і сталого розвитку, який враховує кліматичні, соціальні та економічні аспекти. Зазначене робить реформування інститутів публічного управління в містобудуванні одним із домінуючих факторів не лише щодо якісних змін у сфері будівництва, планування та архітектури, але і для

оптимального підвищення рівня життя населення та здійснення державної безпеки.

Наукове обґрунтування та практично орієнтований підхід до реформування, який базується на світових стандартах, визначений таємницями українського контексту, відкриває можливість забезпечення нової парадигми не лише на рівні переоснащення технічного рівня функціонування, але й у плані відновлення або здійснення нової культури публічного управління, що забезпечило б можливість гнучко та ефективно відповідь на сучасні та майбутні виклики.

Це стратегічне завдання стоїть перед усіма гілками влади, експертним середовищем та громадськістю і вимагає скоординованих зусиль для побудови сучасної, відкритої та соціально відповідальної системи містобудівного управління – гідного рівня європейської держави.

3.2. Шляхи підвищення якості правового регулювання діяльності Мінрозвитку

В умовах складних трансформаційних перетворень, пов'язаних із масштабною реформою містобудування, міжнародною інтеграцією та повоєнною відбудовою, надзвичайно важливо забезпечити сучасну, зрозумілу, прозору і дієву нормативно-правову основу.

Наявне правове регулювання містобудівної діяльності в Україні базується на низці законів, підзаконних нормативно-правових актів, державних стандартів і будівельних норм, що потребують всебічного аналізу та модернізації для усунення фрагментарності, вдосконалення дозвільних процедур, підвищення їх доступності та уникнення корупційних ризиків. Важливо також запроваджувати інноваційні цифрові інструменти, які сприяють автоматизації та відкритості процедур, а також забезпечують контроль та моніторинг виконання нормативних вимог.

У зв'язку з цим у цьому розділі основна увага приділяється шляхам і конкретним заходам щодо підвищення якості та ефективності правового регулювання у сферах її діяльності, що є необхідною умовою для реалізації державної політики, сталого розвитку територій та підвищення рівня довіри громадян і бізнесу до державних інститутів.

Одним із першочергових завдань у поліпшенні ефективності правового регулювання у сфері містобудівної діяльності є гармонізація нормативно-правової бази. Мова йде про необхідність забезпечення логічної цілісності між законами, постановами, будівельними нормами та стандартами, а також усунення дублювання, протиріч і колізій між різними нормативними актами. Така систематизація дозволить створити прозоре, узгоджене правове поле, яке сприятиме стабільному розвитку галузі та підвищенню якості управлінських рішень.

Важливо також забезпечити поступову, послідовну адаптацію національного законодавства до директив, регламентів і рекомендацій Європейського Союзу – особливо в частині екологічної безпеки, енергоефективності, просторового планування та сталого розвитку. Це не лише відповідає стратегічному курсу України на євроінтеграцію, а й дозволяє впроваджувати сучасні підходи до управління територіями, орієнтовані на довгострокову ефективність і відповідальність перед громадянами.

У цьому контексті необхідно якнайшвидше відходити від застарілих норм, стандартів та СНіПів радянського зразка, які вже не відповідають сучасним викликам, технологічному прогресу та принципам сталого розвитку. Їхнє збереження в чинному нормативному полі не лише гальмує модернізацію містобудівної сфери, а й створює ризики для якості забудови, екологічної безпеки та ефективного використання ресурсів.

Сучасна містобудівна політика має базуватися на стандартах Європейського Союзу, які враховують інноваційні підходи до планування, екологічні вимоги, цифрові інструменти управління простором та принципи інклюзивності. Завдання України як держави, що прагне стати повноправним

членом ЄС, полягає не лише в імplementації окремих норм, а в системному інтегруванні європейських принципів у всі рівні нормативного регулювання. Це стосується не лише містобудування, а й діяльності всіх міністерств, які мають діяти узгоджено, послідовно та стратегічно.

Отже, оновлення нормативної бази у сфері містобудування має стати не точковою заходом, а комплексом, що включає в себе правову реформу, інституціональну модернізацію та стратегічне візіонерство розвитку територій. Тільки відмовившись від архаїчних підходів і перейшовши на сучасні європейські стандарти, можна буде забезпечити якісний, безпечний і сталий розвиток міського середовища відповідно до очікувань громадян та міжнародних зобов'язань України..

Іншими словами, для того, щоб зробити процес більш прозорим та привабливим для всіх його учасників, електронні сервіси повинні стати більш активно розвиватися – як мінімум варто прагнути запровадження єдиних цифрових платформ, які охоплювали б подання документів для отримання дозволів, моніторинг робіт та обмін інформацією між формами влади, забудовниками та громадянами. Такий підхід не тільки скорочує потрібний для документування час, але й відчутно умовляє корумповані впливи, робить процедури відкритими та збільшує довіру до публічних органів.

Україна вже зробила значні кроки у цьому напрямі, створивши низку базових державних реєстрів, які формують підґрунтя для цифрової трансформації містобудівної сфери. Зокрема:

1. Єдиний державний реєстр адрес (ЄДРА) – містить повну, достовірну інформацію про всі офіційні адреси в Україні, що дає змогу уникнути плутанини та дублюванню у державних системах [1].

2. Єдиний державний реєстр будівель і споруд (ЄДРБС) – цифровий двійник кожної будівлі, який включає технічні характеристики, фасади, енергетичні сертифікати та геопросторові дані [3].

3. Єдиний державний реєстр адміністративно-територіальних одиниць (ЄДРАТО) – забезпечує уніфікацію даних про територіальні одиниці, що є критично важливим для планування забудови та управління простором [9].

Ці реєстри інтегруються в загальну архітектуру містобудівного кадастру державного рівня, який поступово вводиться в експлуатацію. Їхнє впровадження стало можливим завдяки реалізації Закону №2486-IX [32], що передбачає забезпечення вимог цивільного захисту під час планування та забудови територій. Таким чином, цифровізація містобудівної сфери – це не лише технічне оновлення, а стратегічний інструмент модернізації державного управління, який відповідає європейським стандартам прозорості, ефективності та сталого розвитку.

Важливим є також розбудова та впровадження системи комплексного моніторингу правових актів через механізми зворотного зв'язку, аналіз правозастосовної практики, а також регулярний аудит діючого містобудівного законодавства. Це допоможе виявляти проблемні місця, оперативно реагувати на зміни та удосконалювати якість правового регулювання.

У сфері контролю та нагляду за містобудівною діяльністю нагальною є необхідність посилення відповідальності порушників законодавства, у тому числі через застосування фінансових санкцій, адміністративних заходів та кримінальної відповідальності. Зростання ролі громадського контролю, а також прозорості процедур на основі публічних реєстрів і звітності сприятиме формуванню довіри і підвищенню культури законності.

Не менш важливим аспектом є підвищення кваліфікації посадових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування у сфері правового регулювання та управління містобудівною діяльністю, запровадження освітніх програм і тренінгів, а також використання консультативної підтримки від міжнародних партнерів з врахуванням сучасних викликів. Загалом, удосконалення правового регулювання діяльності Мінрозвитку має здійснюватися комплексно, системно і враховувати інтереси як

держави, так і місцевих громад, бізнесу та громадськості, що створюватиме сприятливі умови для сталого розвитку територій України.

Вбачається за доцільне подати такі пропозиції щодо підвищення якості правового регулювання діяльності Мінрозвитку:

1. **Уніфікація та гармонізація законодавства.** Важливо скоординувати існуючі нормативно-правові акти – основними з яких є Закон України “Про регулювання містобудівної діяльності” (2011) [48], “Про архітектурну діяльність” [31], будівельні норми (ДБН) та інші підзаконні акти, - для забезпечення їхньої внутрішньої узгодженості, логічної цілісності і відповідності сучасним викликам. Розробка нового Містобудівного кодексу стане одним із ключових кроків, оскільки він систематизує норми, впровадить чіткий поділ функцій і встановить прозорі правила взаємодії між суб’єктами містобудування. Прикладом успішної реалізації системного підходу до містобудівного регулювання є Містобудівний кодекс Франції (Code de l’urbanisme) [61], який забезпечує комплексну структуру правового поля, чітко визначає компетенції органів влади на різних рівнях та гарантує стабільність і передбачуваність нормативного регулювання. Україна має потенціал адаптувати аналогічну модель, що дозволить суттєво зміцнити системність законодавства у сфері містобудування та забезпечити узгодженість між нормативними актами, інституціями та практиками управління просторовим розвитком.

2. **Спрощення та цифровізація процедур.** Потрібно набагато суттєвіше спростити дозвільні, узгоджувальні та контрольні процедури, прибравши зайві бюрократичні перешкоди, яких іноді може бути надто багато. Використання єдиних електронних платформ для подання документів, видачі дозволів, ведення кадастрів та містобудівних реєстрів дозволить спростити доступність послуг та зберегти від корупційного тиску.

3. **Підвищення ролі громадськості.** Законодавство також повинно забезпечувати ефективну участь громади в роботі. Це збільшує довіру до уряду й формують відповідальну громадянську позицію. Наприклад, модель Німеччини громадські слухання та відкритий доступ до документів показує, як

проникнення можу сприяти врахуванню місцевих інтересів, зниженню конфліктів і соціальній легітимності рішень.

4. Інституційна підтримка і навчання.

Потрібно забезпечити безперервне підвищення кваліфікації службовців Мінрозвитку та підпорядкованих органів, впровадження спеціалізованих навчальних програм із актуальних методик підготовки нормативно-правових актів, контролю та керівництва містобудівними процесами.

Для Мінрозвитку як складової нової схеми багатосторонньої реберної політики якісне правове регулювання містобудівної діяльності є наріжним каменем ефективної роботи. Сучасна законодавча база необхідно комплексно уніфікувати, гармонізувати та адаптувати до викликів часу, що забезпечить створення прозорих, передбачуваних та справедливих умов для всіх учасників процесу. Впровадження цифровий інструментів, посилення ролі громадськості, жорсткіші механізми контролю та відповідальності, системна підготовка фахівців сприятимуть формуванню ефективної, масштабної системи управління містобудівною сферою. Це, у свою чергу, створить необхідні передумови для сталого, збалансованого розвитку територій України, підвищить довіру до державних інститутів і сприятиме якісній повоєнній відбудові країни.

3.3. Заходи щодо оптимізації компетенції та структури Міністерства, механізмів його взаємодії з іншими суб'єктами

Оптимізація компетенції та структури Мінрозвитку є необхідною умовою підвищення ефективності його управлінської діяльності.

Важливо зауважити, щоб організаційна структура була більше пристосована до реальних функціональних потреб, що виникають у процесі реалізації державної політики.

Передусім необхідно здійснити перегляд компетенцій Міністерства з метою чіткого визначення меж відповідальності між різними підрозділами та керівними посадами. Це дозволить уникнути дублюванню, суперечностей та

розпорошення ресурсів, а також полегшить управлінські процеси та ухвалення оперативних рішень. Раціональний розподіл завдань сприятиме зменшенню навантаження на окремих посадовців, підвищить прозорість внутрішніх процесів і забезпечить кращу координацію роботи..

Особлива увага має бути приділена механізмам міжвідомчої та міжрівневої взаємодії Міністерства із центральними органами виконавчої влади, місцевою владою, громадськими організаціями, бізнесом і міжнародними партнерами. Ефективна комунікація і скоординована співпраця між цими суб'єктами є запорукою реалізації комплексної і зваженої політики розвитку територій.

Оптимізація також передбачає реалізацію сучасних принципів управління, таких як децентралізація повноважень з одночасним посиленням інституційної спроможності центрального апарату Міністерства та регіональних представництв. Важливим є забезпечення прозорих, стандартизованих процедур внутрішнього контролю, моніторингу і оцінювання результативності діяльності.

Для підвищення професіоналізму та мотивації персоналу необхідно запроваджувати системи безперервного навчання, оцінювання компетенцій і стимулювання результативності. Внутрішня організаційна культура, зорієнтована на відкритість, відповідальність і партнерство, має стати фундаментом для змін.

Запровадження сучасних інформаційних систем і автоматизованих платформ не лише полегшить управлінські процеси всередині Міністерства, а й забезпечить швидкий і ефективний обмін даними з іншими зацікавленими сторонами, що є критичним у контексті мобілізації ресурсів для відновлення та розвитку територій.

Сучасна організація діяльності Міністерства, яке відіграє ключову роль у формуванні державної політики в сферах регіонального розвитку, містобудування, житлово-комунального господарства та інфраструктури, мусить бути максимально ефективною, прозорою та адаптивною до стрімких змін у політичному і економічному середовищі.

Для цього потрібно провести комплексний аналіз наявної структури Міністерства та спектра його компетенцій. Одним із критичних кроків є чітке розмежування повноважень різних підрозділів і посадових осіб, що мінімізує випадки дублювання функцій, непрозорості та неузгодженості дій. Передбачено також впровадження принципу рівномірного розподілу управлінського навантаження серед керівного складу, що посприяє як оперативному прийняттю рішень, так і поліпшенню контролю за їх виконанням.

Важливим аспектом є налагодження ефективних механізмів координації між Міністерством та іншими центральними органами виконавчої влади, місцевими державними адміністраціями, органами місцевого самоврядування, а також з громадськими організаціями і бізнесом. Використання міжвідомчих робочих груп, спільних інформаційних платформ і регулярних координаційних нарад сприятиме синхронізації зусиль, унеможливить конфлікти компетенцій та підвищить якість реалізації проєктів.

У контексті децентралізації влади особливу увагу слід звернути на чітке визначення меж компетенції між центральними органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, які представляють інтереси територіальних громад, що підвищить ефективність використання ресурсів і збільшить відповідальність на кожному рівні влади. Цей процес має супроводжуватися гармонізацією нормативної бази та впровадженням прозорих процедур передачі повноважень.

Технологічний розвиток є ще одним важливим напрямом оптимізації: запровадження цифрових інструментів для автоматизації внутрішніх процесів, моніторингу, звітності та комунікації з зовнішніми партнерами поліпшить оперативність роботи Міністерства і забезпечить доступність інформації для широкого кола зацікавлених осіб.

В умовах перманентних змін політичного, суспільного та безпекового середовища, Міністерство має демонструвати не тільки стабільність, але й здатність до швидкої адаптації. Це передбачає розвиток інституційної спроможності – здатності формувати політику, реалізовувати її та корегувати

відповідно до нових викликів. Управлінська гнучкість, зокрема можливість оперативного перегляду процедур, структури та пріоритетів, має бути затверджена як принцип організаційної культури.

Для покращення якості управлінських рішень варто запровадити механізми оцінки впливу політики (Policy Impact Assessment) [67], які дають можливість аналізувати прогнозовані наслідки, ризики та альтернативи перед впровадженням нових ініціатив. Це сприятиме більш обґрунтованому прийняттю рішень, зниженню адміністративного навантаження та підвищенню ефективності реалізації державної політики.

Оптимізація компетенції та структури Мінрозвитку, а також поліпшення механізмів його взаємодії з іншими органами влади, місцевим самоврядуванням і громадськістю є головними чинниками підвищення ефективності державного управління у галузі містобудівної діяльності, в тому числі розвитку територій.

Висновки до третього розділу

За результатами проведеного дослідження сформульовано наступні висновки та пропозиції:

1) Реформа інститутів державного управління у сфері міського розвитку в Україні повинна базуватися на впровадженні принципів нового державного управління та належного врядування, а також цілей сталого розвитку та технологій розумних міст, що забезпечить ефективність, прозорість, інклюзивність та стійкість територій.

2) Реформа створить прозоре середовище для інвестицій, поліпшить якість життя, значно зменшить корупцію, зміцнить демократичні інститути та прискорить сталий післявоєнний відновлення в Україні.

3) Впровадження сучасних цифрових інструментів, інтеграція публічних реєстрів та систем моніторингу стануть ключовими факторами для досягнення таких цілей, як максимальний контроль, мінімізація ризиків корупції та відкритість процесів містобудування для громадськості.

4) Оптимізація структури та повноважень Мінрозвитку повинна забезпечити чітко розмежовані межі відповідальності між компонентами структури, відсутність дублювання, збалансоване навантаження на керівництво, механізми міжвідомчої координації та підвищення професіоналізму персоналу для прискорення прийняття рішень та контролю.

5) Важливим є також впровадження механізмів оцінки впливу політики з метою підвищення обґрунтованості рішень, зменшення адміністративного навантаження та підвищення ефективності державної політики у цій сфері.

Таким чином, комплексна реформа організаційно-правових засад Міністерства розглядається як стратегічний крок на шляху до формування сучасної, прозорої, ефективної та соціально відповідальної системи управління містобудівною діяльністю, що відповідає викликам часу та потребам сталого розвитку України.

ВИСНОВКИ

Проведене у кваліфікаційній роботі дослідження організаційно-правових засад функціонування Мінрозвитку як суб'єкта управління містобудівною діяльністю слугує підставою для таких висновків.

1. Містобудування є найважливішою сферою державного та публічного управління, пов'язаної із розвитком територій та раціональним використанням земельних ресурсів, створенням умов для сталого економічного, соціального та екологічного розвитку. Ефективне містобудування націлене на створення комфортного середовища для проживання населення, розвитку інфраструктури, збереження історико-культурної спадщини, інвестиційної привабливості регіонів. Функції державного управління у сфері містобудування полягають у формуванні законодавчої бази, розробці стратегічних планів, контролі за їх виконанням, а також забезпеченні балансу між інтересами держави, бізнесу та громад.

2. На сьогодні у чинному законодавстві, а також у навчально-наукових джерелах відсутнє визначення поняття “державне управління у сфері містобудівної діяльності”, що, на нашу думку, є істотним недоліком. У кваліфікаційній роботі запропоновано розуміти під державним управлінням у сфері містобудівної діяльності систему органів державної влади, органів місцевого самоврядування, інших організацій публічної сфери, зокрема інститутів громадянського суспільства, за допомогою якої реалізується комплекс заходів щодо регулювання, координації, контролю та стимулювання процесів територіального планування, будівництва та модернізації населених пунктів.

3. У зв'язку із складністю та комплексністю такого об'єкту державного управління як містобудівна діяльність, процеси управління у цій царині здійснюються системою суб'єктів управління, зокрема Верховною

Радою України, Кабінетом Міністрів України, центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування. Одним з основних суб'єктів державного управління у сфері містобудування на загальнодержавному рівні є Мінрозвитку, яке має статус головного органу у системі ЦОВВ, що забезпечує формування та реалізує державну політику у цій сфері, а також у низці інших, функціонально тісно пов'язаних із нею напрямів державно-управлінської діяльності, як-то: державна регіональна політика, розвиток місцевого самоврядування, територіальної організації влади та адміністративно-територіального устрою, житлової політики; будівництво, нормування у будівництві, містобудування, просторове планування територій та архітектури; технічне регулювання у будівництві, ціноутворення у будівництві; відновлення регіонів, територій та інфраструктури, що постраждали внаслідок збройної агресії росії проти України; архітектурно-будівельний контроль та нагляд тощо.

4. У своїй повсякденній діяльності Мінрозвитку керується Конституцією України, низкою спеціальних законів України (“Про регулювання містобудівної діяльності”, “Про основи містобудування”, “Про архітектурну діяльність” та ін.), великою кількістю підзаконних нормативно-правових актів. Основним статусним нормативним актом, який визначає організаційно-правові засади функціонування Мінрозвитку є Положення про це Міністерство, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 30.06.2015 № 460 (в редакції постанови від 17.12.2022 № 1400).

5. Проведений нами аналіз мети, основних завдань діяльності, компетенції Мінрозвитку, визначених у зазначеному Положенні, засвідчив наявність певних недоліків та проблемних місць у відповідних компонентах організаційно-правового статусу відповідного центрального органу виконавчої влади. Зокрема, у Положенні про Мінрозвитку відсутні чітко визначені цілі діяльності цього міністерства. Таке словосполучення як “цілі діяльності” не вживається, хоча як відомо із загальної теорії систем та теорії державного управління саме мета (або цілі) діяльності є визначальним системоутворюючим

чинником формування та функціонування будь-якої підсистеми державного управління (якою є і дане міністерство).

6. Однією з ключових особливостей статусу Мінрозвитку є концентрація у цього міністерства величезного обсягу спеціальних функцій та повноважень міжгалузевого характеру. У п. 4 Положення про Мінрозвитку міститься перелік з 97 позицій повноважень відповідного органу виконавчої влади, які цей орган має здійснювати з метою виконання покладених на нього завдань. При цьому, даний перелік не є вичерпним, а лєвова частка повноважень з цього переліку поділяється на підпункти та абзаци, у яких наводяться більш конкретні та численні функції згаданого суб`єкта державного управління.

Окремі повноваження Мінрозвитку сформульовані абстрактно, як наприклад, бере участь у реалізації державної політики у сфері протимінної діяльності у межах своїх повноважень у взаємодії з Національним органом з питань протимінної діяльності, центром протимінної діяльності та центром гуманітарного розмінування; забезпеченні функціонування системи управління інформацією у сфері протимінної діяльності; формуванні гендерної політики. З подібних формулювань компетенцій складно зрозуміти у яких межах та в який спосіб означений ЦОВВ здійснює згадані повноваження.

Низка функцій Мінрозвитку викладені за допомогою бланкетних норма права, що відсилають до невизначених законів або інших актів законодавства. Приміром, у Положенні про Мінрозвитку під час формулювання деяких повноважень цього органу влади використовуються нормативні конструкції: “бере участь у межах повноважень, передбачених законом, у...” (підп. 17 п. 4), “здійснює в межах повноважень, передбачених законом...” (підп. 58 п. 4), “здійснює відповідно до законодавства...” (підп. 66 п. 4).

7. Аналіз організаційної структури Мінрозвитку (спираючись на публічну інформацію, наведену на офіційному веб-сайті цього міністерства) показав, що цей орган влади має розгалужену організаційну структуру, вищою керівною ланкою якої є Міністр (у безпосередньому підпорядкуванні якого перебуває 6 підрозділів та 1 головний спеціаліст), а інші вищі керівні посади

обіймають: Державний секретар (йому підпорядковується 9 підрозділів і 2 головних спеціаліста), перший заступник Міністра (йому підпорядковується 3 самостійні структурні підрозділи) та 8 заступників Міністра (у підпорядкуванні яких перебуває від 1 до 5 самостійних структурних підрозділів Міністерства).

Є підстави говорити про певний дисбаланс щодо розподілу кількості самостійних структурних підрозділів Мінрозвитку, функції з керівництва якими покладено на різних заступників Міністра, оскільки у сфері відповідальності двох заступників Міністра перебуває тільки по 1 підрозділу, в той час як деякі інші особи, що займають аналогічні посади, координують та контролюють діяльність від 2 до 5 департаментів, управлінь, відділів.

До складу Мінрозвитку входить 21 профільний самостійний структурний підрозділ (департаменти, управління, відділи, сектори), які виконують основний функціонал, що складає зміст спеціальної компетенції цього ЦОВВ. Як правило, до складу більшості профільних департаментів та управлінь Мінрозвитку входять менш численні структурні підрозділи – відділи.

Загалом, структура Мінрозвитку виглядає оптимальною, однак для формулювання більш обґрунтованих оцінок та висновків необхідно проводити функціональне обстеження (структурно-функціональний аудит) цього міністерства, з аналізом багатьох параметрів та документів, зокрема положень про структурні підрозділи, посадових інструкцій службовців тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адресний реєстр: розпочато верифікацію адрес. *Портал Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва*. URL: <https://surl.cc/rynqhi> (дата звернення: 31.10.2025).
2. Андреев С., Омельчук А. Особливості статусу Міністерства розвитку громад та територій України як поліфункціонального суб'єкта державного управління. *Буд-Майстер-Клас-2025*: зб. матер. міжнар. наук.-практ. конф. молод. вчених. Київ: КНУБА, 2024. С. 589–590. URL: <https://surl.cc/eipwhx> (дата звернення: 31.10.2025).
3. Головна. *Портал Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва*. URL: <https://surl.li/jmqxio> (дата звернення: 31.10.2025).
4. Державна інспекція архітектури та містобудування України – 5 років ЄДЕССБ: як цифровізація змінила сферу містобудування та будівництва в Україні. *Головна / Державна інспекція архітектури та містобудування України*. URL: <https://surl.cc/agxowg> (дата звернення: 31.10.2025).
5. Державна інспекція архітектури та містобудування України - Новий рівень цифровізації в будівництві: Автоматична реєстрація документів для об'єктів з незначними наслідками (СС1). *Головна / Державна інспекція архітектури та містобудування України*. URL: <https://surl.lu/ckuuzv> (дата звернення: 31.10.2025).
6. Державне управління / В. Б. Авер'янов // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / редкол. : І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2007. – URL: <https://esu.com.ua/article-26159> (дата звернення: 31.10.2025).

7. Державне управління: у визначеннях, поясненнях, схемах, таблицях : [навчальний посібник] / В. М. Ємельянов, О. Н. Євтушенко, В. І. Андріяш. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2015. – 336 с.

8. Деякі питання діяльності центральних органів виконавчої влади : Постанова Каб. Міністрів України від 17.12.2022 № 1400. URL: <https://surl.li/dgashy> (дата звернення: 31.10.2025).

9. Деякі питання реалізації експериментального проекту щодо створення Єдиного державного реєстру адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад, Єдиного державного реєстру адрес, Реєстру будівель та споруд у складі Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва : Постанова Каб. Міністрів України від 05.03.2024 № 254 : станом на 13 берез. 2025 р. URL: <https://surl.li/boqiph> (дата звернення: 31.10.2025).

10. Древаль І. В. Конспект лекцій з дисципліни «Теорія містобудування» (для студентів 6 курсу денної форми навчання, спеціальності 191 – Архітектура та містобудування, фахове спрямування «Містобудування») / І. В. Древаль ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова; – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. – 43 с. URL: <https://surl.li/pbosxw> (дата звернення: 31.10.2025).

11. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад. : Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін. ; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського, Ю. П. Сурміна. К. : НАДУ, 2010. 820 с. URL: <https://surl.li/iuXBso> (дата звернення: 31.10.2025).

12. Забезпечення сталого розвитку міст як складова соціально-економічної модернізації регіонів України. Аналітична записка. НІСД. URL: <https://surl.lu/ggmyfg> (дата звернення: 31.10.2025).

13. Загорський В. С. Потенціал сталого розвитку еколого-економічної системи. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*: зб. наук. пр. 2020. Вип. 3(143). С. 9-17. URL: <https://surl.li/rsmdrt> (дата звернення: 31.10.2025).

14. Інтегроване просторове планування. *hromada.canactions.com*. URL: <https://surli.cc/yijbix> (дата звернення: 31.10.2025).
15. ІПС ЛІГА: ЗАКОН – система пошуку, аналізу та моніторингу нормативно-правової бази. *LIGA 360*. URL: <https://surl.li/пуххbt> (дата звернення: 31.10.2025).
16. Конституція України : від 28.06.1996 № 254к/96-ВР : станом на 1 січ. 2020 р. URL: <https://surli.cc/ayegvj> (дата звернення: 31.10.2025).
17. Концепція публічного управління у сфері містобудівної діяльності. *Разом проти корупції*. URL: <https://surl.li/jisrdg> (дата звернення: 31.10.2025).
18. М.І Хар. ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ МІСТОБУДІВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ ТА НАПРЯМИ ЇХ ВИРІШЕННЯ. *ТАВРІЙСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО* : ВЧЕНІ ЗАП. 2023. URL: <https://surl.li/gngpur> (дата звернення: 31.10.2025).
19. Механізми реалізації регіональної політики: оцінка ефективності та напрями удосконалення: монографія / наук. ред. С. Л. Шульц. Львів: ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України», 2018. 205 с. URL: <https://surl.li/cftrwd> (дата звернення: 31.10.2025).
20. Міністерство розвитку громад та територій України. *Відновлено публікацію відкритих даних щодо будівництва / Міністерство розвитку громад та територій України*. URL: <https://surl.li/tqvlrb> (дата звернення: 31.10.2025).
21. Міністерство розвитку громад та територій України. *Головна / Міністерство розвитку громад та територій України*. URL: <https://surl.li/zlimkl> (дата звернення: 31.10.2025).
22. Міністерство розвитку громад та територій України. *Підвідомчі організації / Міністерство розвитку громад та територій України*. URL: <https://surl.lu/gftrfn> (дата звернення: 31.10.2025).
23. Міністерство розвитку громад та територій України. *Урядовий портал*. URL: <https://surl.li/zhyqlj> (дата звернення: 31.10.2025).

24. Міністерство розвитку громад та територій України: пріоритети на 2025 рік. *Міністерство інфраструктури України*. URL: <https://surl.li/jcxesh> (дата звернення: 31.10.2025).

25. Містобудування / Є. Є. Ключниченко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / редкол. : І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2019. URL: <https://esu.com.ua/article-67933> (дата звернення: 31.10.2025).

26. Містобудування як складова управління територіальним розвитком міста / В Мещеряков / Державне управління: удосконалення та розвиток №9 2012. *Журнал Державне управління: удосконалення та розвиток - наукове фахове видання з питань державного управління*. URL: <https://surl.li/lrqgbc> (дата звернення: 31.10.2025).

27. Онисковець М.Ю. Особливості здійснення контролю у сфері містобудування у зарубіжних країнах/ М.Ю. Онисковець// Виклики для правової системи України в період військового стану: матеріали круглого столу (8 жовтня 2024 р.)/ наук. ред. А.Й. Француз. – Київ: Університет "КРОК", 2024. – С.79–80. URL: <https://surl.li/uaostm> (дата звернення: 31.10.2025).

28. Планування розвитку територіальних громад. Навчальний посібник для посадових осіб місцевого самоврядування / Г. Васильченко, І. Парасюк, Н. Єременко / Асоціація міст України – К., ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2015. – 256 с. URL: <https://surl.li/nukmmz> (data dostępu: 31.10.2025).

29. Посібник Фонду розвитку місцевої демократії ім. Єжи Регульського (Польща) розроблений в межах Програми USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (Програма USAID DOBRE). URL: <https://surl.li/ydbqaf> (data dostępu: 31.10.2025).

30. Про Автономну Республіку Крим : Закон України від 17.03.1995 № 95/95-ВР : станом на 3 берез. 1998 р. URL: <https://surl.li/erdpzt> (дата звернення: 31.10.2025).

31. Про архітектурну діяльність : Закон України від 20.05.1999 № 687-XIV : станом на 15 листоп. 2024 р. URL: <https://surl.li/fqzqnr> (дата звернення: 31.10.2025).

32. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення вимог цивільного захисту під час планування та забудови територій : Закон України від 29.07.2022 № 2486-IX. URL: <https://surl.li/wkilzm> (дата звернення: 31.10.2025).

33. Про внесення змін до Положення про Міністерство розвитку громад та територій України : Постанова Каб. Міністрів України від 31.12.2024 № 1545. URL: <https://surl.li/qjzqzo> (дата звернення: 31.10.2025).

34. Про затвердження Положення про Державний комітет України у справах містобудування і архітектури : Постанова Каб. Міністрів України від 12.12.1994 № 834 : станом на 28 жовт. 1997 р. URL: <https://surl.li/suxfnw> (дата звернення: 31.10.2025).

35. Про затвердження Положення про Міністерство інфраструктури України : Постанова Каб. Міністрів України від 30.06.2015 № 460 : станом на 7 трав. 2025 р. URL: <https://surl.li/nyjuew> (дата звернення: 31.10.2025).

36. Про затвердження Положення про Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України : Указ Президента України від 31.05.2011 № 633/2011 : станом на 22 черв. 2019 р. URL: <https://surl.li/zsbrni> (дата звернення: 31.10.2025).

37. Про затвердження Положення про Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України : Указ Президента України від 31.05.2011 № 633/2011 : станом на 22 черв. 2019 р. URL: <https://surl.li/imgohr> (дата звернення: 31.10.2025).

38. Про затвердження Положення про Міністерство України у справах будівництва і архітектури : Постанова Каб. Міністрів України від 10.06.1993 № 438 : станом на 12 груд. 1994 р. URL: <https://surl.lu/ewbmud> (дата звернення: 31.10.2025).

39. Про Кабінет Міністрів України. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: <https://surl.li/rqjbeo> (дата звернення: 31.10.2025).

40. Про Міністерство будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України : Указ Президента України від 01.06.2005 № 898/2005 : станом на 10 черв. 2011 р. URL: <https://surl.cc/glsgyo> (дата звернення: 31.10.2025).

41. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР : станом на 8 серп. 2025 р. URL: <https://surl.lu/lzvtyo> (дата звернення: 31.10.2025).

42. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 09.04.1999 № 586-XIV : станом на 8 січ. 2025 р. URL: <https://surl.li/gqcipt> (дата звернення: 31.10.2025).

43. Про основи містобудування : Закон України від 16.11.1992 № 2780-XII : станом на 15 листоп. 2024 р. URL: <https://surl.li/xjgcfi> (дата звернення: 31.10.2025).

44. Про перейменування Міністерства культури та інформаційної політики України і Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України : Постанова Кабінет Міністрів України від 06.09.2024 № 1028. URL: <https://surl.cc/xhywjf> (дата звернення: 31.10.2025).

45. Про Положення про Державний комітет будівництва, архітектури та житлової політики України : Указ Президента України від 09.12.1997 № 1342/97 : станом на 20 серп. 2002 р. URL: <https://surl.lu/zxjyzt> (дата звернення: 31.10.2025).

46. Про Положення про Державний комітет України з будівництва та архітектури : Указ Президента України від 20.08.2002 № 725/2002 : станом на 8 січ. 2006 р. URL: <https://surl.lu/yduybe> (дата звернення: 31.10.2025).

47. Про Положення про Міністерство будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України : Указ Президента України від 19.12.2005 № 1801/2005 : станом на 10 черв. 2011 р. URL: <https://surl.li/ukxvht> (дата звернення: 31.10.2025).

48. Про регулювання містобудівної діяльності : Закон України від 17.02.2011 № 3038-VI : станом на 9 лют. 2025 р. URL: <https://surli.cc/utfibt> (дата звернення: 31.10.2025).

49. Про утворення Міністерства регіонального розвитку та будівництва України і Міністерства з питань житлово-комунального господарства України : Постанова Каб. Міністрів України від 01.03.2007 № 323. URL: <https://surl.li/ssxrtb> (дата звернення: 31.10.2025).

50. Тема 6. Стратегія забезпечення сталого розвитку міст. *Головна / Elib LNTU*. URL: <https://surl.li/zctscs> (дата звернення: 31.10.2025).

51. У Дрогобицькій РВА відбулась робоча нарада щодо питання містобудування та цифровізації – Дрогобицька районна військова адміністрація. *Дрогобицька РДА*. URL: <https://surl.li/dzhdpf> (дата звернення: 31.10.2025).

52. Україна після Другої світової війни, 1945 – на початку 1950-х рр. *EdEra – студія онлайн-освіти*. URL: <https://surl.lu/hyobnf> (дата звернення: 31.10.2025).

53. Україна після другої світової війни. *ІЗБОРНИК*. URL: <https://surl.gd/nwhhsn> (дата звернення: 31.10.2025).

54. Уряд ухвалив рішення щодо оптимізації системи центральних органів виконавчої влади. *Radware Captcha Page*. URL: <https://surli.cc/efnxsm> (дата звернення: 31.10.2025).

55. Учасники проєктів Вікімедіа. Міністерство розвитку громад та територій України – Вікіпедія. *Вікіпедія*. URL: <https://surl.li/fblszc> (дата звернення: 31.10.2025).

56. Цифровізація містобудування: представлені нові сервіси для швидкої та прозорої відбудови. *Radware Captcha Page*. URL: <https://surl.li/slqgch> (дата звернення: 31.10.2025).

57. Цифровізація містобудування: представлені нові сервіси для швидкої та прозорої відбудови. *Геопортал містобудівного кадастру на державному рівні*. URL: <https://surl.li/esfbxe> (дата звернення: 31.10.2025).

58. Цілі сталого розвитку та Україна. *Radware Captcha Page*. URL: <https://surl.li/jbkyew> (дата звернення: 31.10.2025).
59. Щеглюк, С. Д. Інституційне забезпечення просторового планування об'єднаних територіальних громад. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*, 2019, 3: 10-21.
60. Anđelković J. Good governance in public administration. *Bizinfo Blace*. 2023. Vol. 14, no. 2. P. 121–126. URL: <https://surl.li/gaeahz> (date of access: 31.10.2025).
61. Code de l'urbanisme. Version consolidée au 30 septembre 2023. URL: <https://surl.cc/jmzfnb> (date of access: 31.10.2025).
62. Contributors to Wikimedia projects. Ministry of Communities and Territories Development – Wikipedia. *Surl.lu – link cutter from Surl*. URL: <https://surl.lu/hzjawa> (date of access: 31.10.2025).
63. Fainstein S. S. Urban planning | Definition, History, Examples, Importance, & Facts | Britannica. *Encyclopedia Britannica*. URL: <https://surl.lt/kugxyv> (date of access: 31.10.2025).
64. Ghisleni C. What Is Urban Planning?. *ArchDaily*. URL: <https://surl.lu/srpgiy> (date of access: 31.10.2025).
65. Guía de participación ciudadana para proyectos urbanísticos. *UPV Universitat Politècnica de València*. URL: <https://surl.li/otkzfz> (дата звернення: 31.10.2025).
66. Housing sector and housing policy. *Country Profiles on Housing and Land Management*. New York and Geneva, 2013. P. 17–48. URL: <https://surl.cc/yikcuz> (date of access: 31.10.2025).
67. ICAT Toolbox: Policy Impact Assessment. *ICAT*. URL: <https://surl.cc/tbwsbf> (date of access: 31.10.2025).
68. Improving the evidence base in sea. *GISEA Manual*. URL: <https://surl.li/gxjzbj> (date of access: 31.10.2025).
69. Khymchak V. АНАЛІЗ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ГАЛУЗІ НАУКИ “ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ” ЗА НАПРЯМОМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ. *Theory and Practice of Public Administration*. 2020. Т. 2, № 69. С. 88–95. URL: <https://surl.li/upilmx> (дата звернення: 31.10.2025).

70. Kostiuk T. O. “New public management” concept implementation in Europe and its influence on higher education. *Public administration and customs administration*. 2019. Vol. 1. P. 51–56. URL: <https://surl.li/gwijkq> (date of access: 31.10.2025).

71. La participación ciudadana significativa en la planificación urbana. *Open Government Partnership*. URL: <https://surl.li/xksood> (fecha de acceso: 31.10.2025).

72. Pahl-Weber, Elke; Schwartze, Frank (2018): Urban planning. URL: <https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:0156-559923803> (date of access: 31.10.2025).

73. Podręcznik został opracowany w ramach realizacji projektu “INTIS. Integracja i Synergia. Strategia Rozwoju Gdańskiego Obszaru Metropolitalnego na lata 2014-2030”, finansowanego w ramach Regionalnego Mechanizmu Finansowego EOG 2009-2014

74. Przewodnik dot. tworzenia Miejskiej Inicjatywy Działania oraz Lokalnego Partnerstwa w ramach Partnerskiej Inicjatywy Miast – projektu strategicznego SOR. *Portal Gov.pl*. URL: <https://surl.li/exqtrr> (data dostępu: 31.10.2025).

75. Public Participation Geographic Information System – BioProtect. *BioProtect*. URL: <https://surl.li/wgwjjes> (date of access: 31.10.2025).

76. Public participation guide. *GISEA Manual*. URL: <https://surl.li/vgirdb> (date of access: 31.10.2025).

77. ro3kvit / The Participation Handbook of Urban Planning for Ukraine. *Ro3kvit Urban Coalition for Ukraine*. URL: <https://surl.lu/iampuw> (date of access: 31.10.2025).

78. Skyba, M. V. (2020). Концептуальні принципи державного управління соціально-економічним розвитком регіону [Концептуальні принципи державного управління соціально-економічним розвитком

регіону]. *Rehional'na ekonomika - Regional'na ekonomika*, 97 (3), 35-45.
URL: <https://surli.cc/fvbnbq> (дата звернення: 31.10.2025).

79. Yang R., Zhen F. Smart city development Models: A cross-cultural regional analysis from theory to practice. *Research in Globalization*. 2024. Vol. 8. P. 100221. URL: <https://surli.li/vfylkl> (date of access: 31.10.2025).

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Динаміка зміни назви та завдань Міністерства розвитку громад та територій України (1993–2024 рр.)

<i>Назва органу</i>	<i>Постанова/ Указ</i>	<i>Вибірка основних завдань</i>
Міністерство України у справах будівництва і архітектури	Постанова Кабінету Міністрів України від 10 червня 1993 р. № 438 [58]	<ul style="list-style-type: none"> • забезпечення розвитку містобудування, підвищення архітектурного рівня забудови населених пунктів, будинків і споруд; • здійснення заходів щодо підвищення ефективності роботи будівельної галузі та промисловості будівельних матеріалів, виробів і конструкцій; • організація роботи із стандартизації в галузі будівництва, містобудування, архітектури, промисловості будівельних матеріалів; • здійснення у межах своїх повноважень державного управління в галузі охорони пам'яток архітектури і містобудування.
Державний комітет України у справах містобудування і архітектури	Постанова Кабінету Міністрів України від 12 грудня 1994 р. № 834 [54]	<ul style="list-style-type: none"> • забезпечення комплексного планування територій, підвищення архітектурного рівня забудови населених пунктів, будинків і споруд; • здійснення заходів щодо підвищення технічного і економічного рівня будівельної галузі та промисловості будівельних матеріалів, виробів і конструкцій; • організація роботи із стандартизації в сфері містобудування, архітектури та будівництва; • здійснення у межах своїх повноважень державного управління в

		галузі охорони пам'яток архітектури і містобудування.
<p>Державний комітет будівництва, архітектури та житлової політики України</p>	<p>Указ Президента України від 9 грудня 1997 р. № 1342/97 [65]</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● участь у формуванні державної житлової політики, державної науково-технічної та економічної політики у сфері містобудування, будівництва, комунального господарства та охорони пам'яток архітектури і містобудування та забезпечення проведення її в життє; ● здійснення заходів щодо комплексного планування територій, поліпшення архітектурно-планувального та інженерно-технічного рівня забудови населених пунктів, будинків і споруд; ● забезпечення проведення реформи у житлово-комунальному господарстві; ● здійснення заходів щодо підвищення техніко-економічного рівня галузі будівництва та промисловості будівельних матеріалів, житлово-комунального господарства та міського електротранспорту; ● організація роботи по стандартизації в галузі будівництва та промисловості будівельних матеріалів, житлово-комунального господарства і міського електротранспорту; ● забезпечення розроблення та реалізації заходів щодо енерго- та ресурсозбереження, впровадження екологічно безпечних технологій у галузі будівництва та промисловості будівельних матеріалів, житлово-комунального господарства та міському електротранспорті.

<p>Державний комітет України з будівництва та архітектури</p>	<p>Указ Президента України від 20 серпня 2002 р. № 725/2002 [66]</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● участь у формуванні та забезпечення реалізації державної житлової політики, державної науково-технічної, економічної політики у сферах будівництва, промисловості будівельних матеріалів, архітектури і містобудування; ● здійснення управління, міжгалузевої координації та функціонального регулювання у зазначених сферах; ● збереження традиційного характеру середовища, історичних ареалів населених місць, пам'яток архітектури і містобудування; ● організація робіт зі стандартизації та технічного регулювання у сферах будівництва, промисловості будівельних матеріалів і містобудування; ● проведення структурної та економічної реформи у сферах будівництва та промисловості будівельних матеріалів, реалізація політики ціноутворення у будівництві.
<p>Міністерство будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України</p>	<p>Указ Президента України від 19 грудня 2005 р. № 1801/2005 [67][65]</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● участь у формуванні та забезпечення реалізації державної політики у сферах будівництва, містобудування, архітектури, промисловості будівельних матеріалів, житлово-комунального господарства та міського електричного транспорту, а також державної житлової політики; ● здійснення управління, міжгалузевої координації діяльності та функціонального регулювання у зазначених сферах;

		<ul style="list-style-type: none"> ● збереження традиційного характеру середовища, історичних ареалів населених місць, пам'яток архітектури і містобудування; ● проведення реформи житлово-комунального господарства та перетворень у будівництві і промисловості будівельних матеріалів; ● технічне регулювання у сферах будівництва, містобудування, промисловості будівельних матеріалів, житлово-комунального господарства та міського електричного транспорту; ● регулювання діяльності суб'єктів природних монополій у сфері централізованого водопостачання та водовідведення, а також участь у регулюванні діяльності у сфері теплопостачання, крім діяльності суб'єктів господарювання, що здійснюють комбіноване виробництво теплової і електричної енергії та/або використовують нетрадиційні чи поновлювані джерела енергії.
Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України	Указ Президента України від 31 травня 2011 р. № 633/2011 [57]	<ul style="list-style-type: none"> ● формування та забезпечення реалізації державної політики у сферах; ● забезпечення технічного регулювання у сфері будівництва, містобудування, промисловості будівельних матеріалів, житлово-комунального господарства.
Міністерство інфраструктури	Постанова Кабінету Міністрів України від 30 червня 2015 р. № 460 [55]	<ul style="list-style-type: none"> ● забезпечення формування та реалізації державної політики; ● забезпечення формування та реалізації державної політики; ● забезпечення формування державної політики;

		<ul style="list-style-type: none"> ● забезпечення технічного регулювання у сфері; ● участь у межах повноважень, передбачених законом; ● сприяння реалізації прав і свобод громадян України, які проживають на тимчасово окупованій території, а також прилеглих до неї територіях.
Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України	Постанова Кабінету Міністрів України від 17 грудня 2022 р. № 1400 [28]	<ul style="list-style-type: none"> ● забезпечення формування та реалізація державної політики; ● забезпечення формування та реалізації державної політики; ● забезпечення формування державної політики; ● забезпечення технічного регулювання у сфері; ● участь у межах повноважень, передбачених законом.
Міністерство розвитку громад та територій України	Постанова Кабінету Міністрів України від 31 грудня 2024 р. № 1545 [53], [55]	<ul style="list-style-type: none"> ● забезпечення формування та реалізація державної політики; ● забезпечення формування та реалізації державної політики; ● забезпечення формування державної політики; ● забезпечення технічного регулювання у сфері; ● участь у межах повноважень, передбачених законом; ● сприяння реалізації прав і свобод громадян України, які проживають на тимчасово окупованій території, а також прилеглих до неї територіях.

ДОДАТОК Б

Концептуальні напрями реформи інститутів публічного управління у царині містобудування України

№	Напрямок реформи	Значення	Мета
1	Цифровізація та відкриті дані	Створення та інтегрування єдиних державних електронних систем у галузі будівництва та містобудування, містобудівних кадастрів, реєстрів пошкодженого майна та інших геоінформаційних систем. Вся потрібна інформація має бути доступною онлайн	Гарантування більшої прозорості й відкритості процесів, мінімізація корупційних ризиків, спрощення адміністративних дій, збільшення швидкості та результативності ухвалення рішень, а також забезпечення громадського нагляду
2	Посилення інституційної спроможності органів місцевого самоврядування	Надання методичної, консультаційної, за потреби, фінансової підтримки об'єднаним територіальним громадам (ОТГ), навчання персоналу, розробка типових рішень та інструментів для ефективного управління містобудівною діяльністю на місцевому рівні	Забезпечення ефективного й відповідального управління містобудівною діяльністю на місцевому рівні, гарантування спроможності громад самостійно та якісно формувати свою просторову політику, залучати інвестиції та реалізовувати проекти розвитку
3	Єдність законодавства та	Введення національного містобудівного	Інтеграція України в європейський юридичний простір,

	стандартів з нормами Європейського Союзу	законодавства, будівельних норм, правил та стандартів у відповідність до європейських директив	підвищення якості та надійності будівництва, впровадження засад сталого розвитку, сприяння залученню закордонних інвестицій та технологій
4	Забезпечення прозорості та розширення громадської участі	Створення дієвих механізмів для залучення громадян, експертів та громадських організацій до процесу розробки та обговорення містобудівної документації, ухвалення рішень щодо забудови й контролю за її реалізацією (публічні слухання, онлайн-обговорення)	Збільшення довіри до влади, зменшення конфліктів інтересів, протидія корупції та урахування потреб усіх зацікавлених сторін при формуванні міського простору
5	Удосконалення дозвільної системи та посилення відповідальності	Спрощення та цифровізація усіх процедур, пов'язаних з одержанням дозволів на будівництво та ліцензуванням діяльності. Одночасне збільшення відповідальності за порушення містобудівного законодавства та будівельних норм для всіх учасників процесу	Зменшення управлінського тиску на бізнес, пришвидшення реалізації проєктів, забезпечення якості та безпеки будівельних робіт, а також викорінення корупційних схем

6	Формування сучасної системи контролю та нагляду	Підсилення функцій державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду, запровадження дієвих інструментів моніторингу за допомогою цифрових технологій	Гарантування дотримання будівельних норм та правил, запобігання недобросовісному будівництву і введенню в експлуатацію небезпечних об'єктів
---	--	---	---